

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 1

9 Mart 2016 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.08

BAŞKAN : İsmail BİLEN (Manisa)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Kamu Denetçiliği Kurumunun temsilcileri, basın mensupları; yeterli çoğunluğumuz vardır, Komisyon toplantısını açıyorum. Hepinize hayırlı günler diliyorum.

Değerli arkadaşlar, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nu gereğince kurulan Karma Komisyon, 4 Mart Cuma günü Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Faaliyet Raporu’nu özetleyerek değerlendirmek üzere 7 üyeden oluşan bir alt komisyon kurulmasına karar vermiştir.

Başkanlık seçimini yapmak ve yol haritasını belirlemek üzere 6 Mart Pazar günü 1’inci toplantısını yapan alt komisyonumuz, bugün 2’nci toplantısında Kamu Denetçiliği Kurumu denetçilerinden kendi faaliyet alanlarıyla ilgili bir sunum alacaktır.

Arkadaşlarımız da aramızdalar, Muhittin Mihçak arkadaşımız izinli. Gelen denetçi arkadaşlarımızı sırasıyla takdim edeyim: Serpil Çakın Hanımefendi, Zekeriya Aslan Beyefendi, Mehmet Elkatmış ve Cengiz Makas Beyefendi aramızdalar.

Şimdi sırasıyla kendilerine söz vereceğim, kendi faaliyet alanlarıyla ilgili Komisyonumuzu bilgilendirecekler.

Nasıl başlayalım?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Kadınlar Günü olduğuna göre, öncelikle kadın ve aileden sorumlu denetçimizin söz alması daha uygun olur diye düşünüyorum, takdir sizin.

BAŞKAN – Peki.

Serpil Hanım’dan başlayalım.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Sayın Komisyon Başkanımız, sayın milletvekilleri; ben hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bugün, 2015 Yıllık Faaliyet Raporu’muzun görüşmelerini yapmak üzere bir aradayız. Ben de kendi alanımla ilgili çok özet, fazla zamanınızı almadan size bilgi aktarmaya çalışacağım.

Önce şunu söylemek isterim ki buradan ben birimimi temsilen bulunuyorum ama aramızda bizi destekleyen ve bu çalışmalara hizmet veren bir ekip var, hem teşekkür etmek hem onları size sayısal olarak aktarmak istiyorum: Birimimde 11 uzman, 8 uzman yardımcısı, 1 sosyal çalışmacı ve 1 kurum psikoloğuyla beraber çalışıyoruz ama gerektiğinde de bilirkişi yardımı ya da diğer kurumlardan destek, geçici personel yardımı alabiliyoruz.

Benim alanım eğitim, öğretim, gençlik ve spor, sağlık, ailenin korunması, engelli hakları, kadın ve çocuk hakları. Biz kurumsal olarak kurulduğumuzda, yönetmeliklerimizi ve yönergelerimizi hazırlarken 20 tane konu başlığı belirlemiştik. Bunları konu bazlı belirledik, kurumlar değil de alanımıza giren ve idare tanımına girebilecek idarelerin konularından hareketle belirlemiştik ve Sayın Başdenetçi de aramızda bir iş bölümü yapmıştı. Bu çerçevede, benim de konum başlıklarım bu kapsamda.

Genel olarak aldığım şikâyetlerin konu başlıklarını da söylemek isterim size: Eğitim öğretim dediğinizde, bizim alanımıza özellikle Millî Eğitim Bakanlığının faaliyetleri ve yükseköğretimde de Yükseköğretim Kurulu ve Öğrenci Seçme Yerleştirme Merkezi, bir de Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Kredi ve Yurtlar Kurumunun faaliyetleri giriyor.

Alt başlıkta neler geliyor derseniz Yükseköğretim Kurulunun özellikle denklik başvurularıyla ilgili bize şikâyetler geliyor ya da üniversitelerle ilgili, üniversitelerin uygulamaları, işte mühendislik tamamlama programı gibi programlardan kaynaklı şikâyetler geliyor. ÖSYM’nin -tabii ki sınav yapan bir kurum, zaten sorumluluğu bu-

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 2

tüm ülke çapında yaptığı sınavlardaki özellikle sınav güvenliğine dönük ama tamamına dönük de şikâyetler alıyoruz.

Kredi Yurtlar Kurumundan verilen kredi ve burs taleplerinin verilmesi, verilmemesi gibi buna yönelik, haklı ya da haksız olduğu yönündeki şikâyetler alıyoruz.

Özellikle onları zikrederken hani nereyle daha rahat çalışıyoruz ya da nereyle -Sayın Başkan da bunu sormuştu kurumumuzdan- iyi ilişkiler -işte idarelerle- ya da kararlarımıza uymaları vesaire anlamında da değerlendirme yapmak isterim. Genellikle, biz, mesela ÖSYM'yle ilgili çalışmalarımızda çok güzel cevaplar alıyoruz; doyurucu, zamanında ve yerinde cevaplar alıyoruz. Ama YÖK ve Kredi ve Yurtlar Kurumunda aynı şeyi söyleyemeyeceğim. Şahsi kanaatim, Kredi ve Yurtlar Kurumunun mevzuatının, özellikle ikincil mevzuatının yeniden gözden geçirilmesi gerektiği kanaatindeyim çünkü aldığım şikâyetlerden bu sonuca ulaşıyorum. Çok eski mevzuatlar, yıllardır üzerinde uğraştıklarını da kendileri ifade ediyorlar ama bir revize edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bazı şikâyetlerde, yönetim kurulu kararlarını gerekçe gösteriyorlar yaptıkları uygulamalarda; elbette ki olacaktır, temsil eden makamdır fakat biz de zaman zaman bu uygulamaların doğru olmadığı yönünde tespitlerde bulunmuştuk. Bu anlamda örnek de vermek isterim size. Özellikle YÖK'ü de yine bu anlamda ifade etmek isterim ki Yükseköğretim Kurulundan da bizim yazılarımıza -bilgi belge taleplerimiz oluyor, kararlar veriyoruz- geri dönüşler anlamında biraz zamana yayılma, süresinde ve içerik olarak da yeterli olmayan cevaplar alıyoruz zaman zaman. Tabii, şunu da biliyoruz: Her şey yazılı evraklara dökülemeyebilir ama ikili ilişkiler de önemli. Bu anlamda belki ikili diyalogların geliştirilmesi daha da önemli. Bizim kurumlar arasında, bu anlamda, yapılan uygulamaların gerekçelerini tespit etmek anlamında ikili ilişkileri geliştirmemiz gerektiğini düşünüyorum, YÖK açısından.

Kredi ve Yurtlar Kurumu açısından, biz özellikle genel müdür seviyesinde ikili ilişkiler geliştirmeye çalıştık ama burada belki tek sitem arz edeceğim kurum olabilir çünkü bir bayan olarak, bir üst düzey yönetici olarak yaşadığım sıkıntılardan hareketle bunu, bu Meclis çatısı altında söyleme ihtiyacı hissediyorum. Düşünüyorum ki... Çok özel, şunu düşündüm: Üniversite sınavında ilk 100'e girmiş bir çocuk ve tamamlaması gereken süreçler var. İlk 100'e girdiği için başarısından dolayı bir burs kazanıyor ama bu bursa hak kazanıp sistemsal olarak alabilmesi için sisteme girip bir taahhütname imzalaması gerekiyor fakat bu süreyi kaçırıyor. Şimdi, ben şöyle düşünüyorum: Birincisi, bence, ilk 100'e girmiş çok başarılı bir çocuğun, hani, bu devlete güvenini artırmamız, başarısını ödüllendirmemiz lazım. Zaten ödüllendirmişiz, zaten hak kazanmış ama sistemde sadece bir okeyleme yapması gerekiyor. Ama bununla ilgili süreleri kaçırmış ve biz dönüp şöyle diyoruz: "Süre bitti, sistem kapandı." Şimdi, ben bir kamu denetçisi olarak bunu kabul edemiyorum yani kabul etmedim de. O yüzden de burada özellikle söyleme gereği duyuyorum. Ya da engelli vatandaşlara tanınan bazı ayrıcalıklar var kredi alımında, burs alımında. Şimdi, bu ayrıcalıklarla ilgili yine süreleri kaçırmış vatandaş. Şimdi, özel bir durumu var yani pozitif ayrımcılık yapabileceğiniz bir grup bu, engelli grubu, Anayasa'da bile bunun dayanakları var. "Süreyi kaçırdınız." demeyi çok sıcak, çok samimi bulmuyorum. Dolayısıyla, bu tip uygulamaların düzeltilmesi gerektiğini düşünüyorum ama biz genel müdür seviyesinde yaptığımız bu şeylere, çözüm üretilmesi, inisiyatif alınması yönündeki çabalarımıza bir karşılık bulamadık. İnşallah bundan sonrasında farklı olur diye umut ediyorum.

Kadın ve çocuk hakları, benim birimimdeki çok önemli diğer iki başlık. "Kadın ve çocuk hakları" olarak istatistiklere de giriyor. Özellikle kadınlara yönelik işe alımda ayrımcılık temelinde şikâyetler aldık. Çok aslında istisnai kaldığını düşünüyorum ben de kamuda bunun ama Devlet Hava Meydanları İşletmesinin -"ARFF" diye ifadelendiriliyor- itfaiye memuru alımında erkek olma şartı arandığından kaynaklı bize bir şikâyet geldi. En belirgin, hani aklımızda kalabilecek söyleyebileceğim şikâyet bu. Biz de burada vatandaşın haklı olduğuna karar verdik çünkü itfaiyecilikle ilgili bir yüksekokul okuyor. Dolayısıyla, sonucunda da böyle bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 3

işe en azından eşit şartlarda yarışarak girmek ama sonra hani eşit şartlardaki yarışı kaybedebilir, bunu kabul edebiliriz ama en azından sınavlara girme hakkının tanınması gerektiği yönünde bir tavsiye kararı verdik.

Çocuklardan şikâyet alıyoruz. Bunun çok, çok, çok özel bir şey olduğunu düşünüyorum, her zaman da ifade ediyorum. Çocuklar, biliyorsunuz, 18 yaşın altındaki bireyler ve normalde devlet kurumlarıyla bizzat tanışamayan ya da yanında bir temsilcisi olmadan muhatap olamayan bireylerimiz. Ama, işte, Kamu Denetçiliği Kurumu vasıtasıyla direkt devletiyle diyaloga geçebiliyor. Bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bir çocuk web sayfamız var ve biz çocuklardan şikâyet alıyoruz bu web sayfası aracılığıyla. Neleri şikâyet ediyor çocuklar dersiniz; özellikle, tabii, hani kamu idaresi anlamında muhatap olduğu yerler belediyeler ve okullar olduğu için bu çerçevede toplanıyor. Bazı okulların mekânsal yetersizliklerinden, spor alanları yetersizliğinden bahsederek şikâyetçi oluyorlar. Belediyelerin de genellikle uygulamalarıyla ilgili... Mesela, seçimlerdeki belediye başkanının vaatlerinden hareketle çok güzel şeylerde bulunuyorlar, diyorlar ki: "Belediye başkanı 'Otobüs ücretlerini indireceğiz.' demişti ama indirmede, bizim ilçeye gelen otobüslere hâlâ pahalı biniyoruz." gibi ya da "Benim evime yakın park yapılsın." veya "Evimizin önüne pazar kuruluyor ama ben bu gürültü ve pisliği yaşamak istemiyorum, lütfen belediye bir pazar yeri tesis etsin." gibi çok güzel talepler alıyoruz.

Çocuk hakları alanında diyebileceğim, bir de özellikle çocuk ihmali, istismarı... Bunlar genellikle engelli çocuklarda toplanıyor. Engelli olmasından kaynaklı diğer çocuklar tarafından istismar edildiklerine yönelik şikâyetler alıyoruz. Tabii, biz burada 2 çocuk arasında vaka ama birincisi, şununla ilgileniyoruz: Bu çocuk istismara uğradığında, özellikle de okul gibi ortamlarda oluyor, kamu kurumlarında. Kamu idarecisi ne yaptı, gereken ehemmiyeti gösterdi mi, belki burada yapılması gereken bir disiplin soruşturmasını başlattı mı? İkincisi, çocuğun üstün yararına ne yaptı? Yani, bu çocuğun bir şekilde... Her 2 çocuğun da aslında, bir fail, bir mağdur çocuk var çünkü. Her 2 çocuğun da bir şekilde hani psikolojik olarak desteklenmesi gerekiyor. Bu anlamda gerekli süreçler işletildi mi, desteklendi mi gibi bu sorgulamaları yapıyoruz. Örnek vermek istersek: Mesela, bir engelli çocuk... Bu, baba başvurusuydu ama engelli ve çocuk, ikisini birleştiren bir şikâyetti. Özellikle eğitim alanına da giriyor. Babanın çocuğu atipik otizm hastası ve okul öncesi eğitim alıyor. Okul öncesi eğitimde devletin sağladığı, eğitimde destekler var elbette ki engelli çocuklara da yönelik ama şöyle ifade ediliyor: Bireysel eğitimde 8 saat, toplu eğitimde 4 saat ekstra özel eğitim, destek eğitimi denilen bir eğitim alınıyor. Devlet bu kadarını karşılıyor. Genellikle bu anlamda şikâyetlerimiz çok veya otizm dernekleri de bizimle irtibata geçiyorlar ve bunu ifade ediyorlar, bunun yeterli olmadığını söylüyorlar. Biz de incelediğimizde gerçekten devlete çok büyük mali yük getirmeyeceğini yani devletin Anayasa 65'teki mali kaynakların yeterliliği ölçüsünde bunu yerine getirebileceği kanaatine vardık ve bu konuda bir tavsiye kararı verdik. Millî Eğitim Bakanlığı ve Maliye Bakanlığıyla birlikte çünkü bir değişiklik yapılması gerekiyor. Bu, aylık karşılanan 8 saatlik bireysel eğitim ücretinin veya desteğinin daha artırılması, Avrupa ölçeklerinde düşünülerek hani olması gereken daha üst düzeyde... Şikâyetçi baba mesela bunun ayda 160 saate kadar Avrupa ülkelerinde karşılanabildiğini iddia etmişti. Biz de bu konuda gerekli değişikliklerin yapılması konusunda bir tavsiyede bulunmuştuk.

Bir de çocuklarımızdan özellikle devlet korumasındaki çocuklarımızın şikâyetleri oluyor ama şunu da izah etmek isterim: Şikâyetler geliyor, bunların hepsi haklıdır demek değil. Elbette ki çocuklarımız ya da bireylerimiz diğer alanlarda da vatandaşlar şikâyetlerde bulunuyorlar ama bunların hepsi de haklı ve yerinde talepler olmayabiliyor. İstisnai bir örnek olduğu için şunu söylemek isterim: Cinsel yönelimi farklı bir çocuk, devlet korumasında kalıyor ama bunlar için özel merkezler var, "BSRM", "KBRM" denilen. Bir yandan da suça sürüklenmiş bir çocuk, korumaya alınmış ama çocuk diyor ki: "Ben başka bir merkeze gitmek istiyorum." Önce sizin hassasiyetlerinizi tabii hareket geçiriyor. Bir de çocuk olunca çok özel ve önemli

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 4

olduğunu düşünüyoruz ve hassasiyetle bakıyoruz. Bu konuda sosyal çalışmacımız, psikoloğumuzdan da destek alıyoruz, onlar bire bir görüşüyorlar. Bu vakada da mesela çocuk bize sürekli bulunduğu kurumda hayati tehlikesinin olduğunu, hem kişilerin hem diğer çocukların kendisine zarar verebileceğini ifade etmişti. Tabii, bir tarafı dinlediğinizde o taraf haklı gibi gözüküyor ama yerinde inceleme yapmak üzere Aile Bakanlığının ilgili birimine gittiğimizde -ÇODEM, şu anda genel isimlendirmesi o- orada çok farklı bir tablo gördük. Gördük ki hani suçlamak değil ama bir şekilde bize şikâyetçi olan çocuk hayat süreçlerinde çok örselendiği için yani insanları suçlayıcı, belki ya da sorgulayıcı bir bakış açısı var. Orada çok güzel bir hizmet var aslında sunulan ve kendisinin hayati tehlikesi söz konusu değil, olabildiğince tedbirler oluşturulmuş, ona yönelik herhangi bir şey yapılmaması anlamında ya da bir zarar görmemesi için kendisine her türlü psikolojik destek süreçleri işletilmiş. Burada da şunu yapıyoruz tabii: Şimdi, kamu görevlilerimiz gereğini yapmışlar ama üstüne ne yapılabilir, hani daha ne yapılabilir düşünüp biz o konuda öneri getirmeye çalışıyoruz, dönüp de... İnsanları da bazen takdir etmek gerekiyor çünkü kamu çalışanları da bunu bekliyorlar. Hani "Marifet, iltifata tabidir." şeyinden hareketle orada da hakikaten iltifata tabi bir hizmet gördük. Bunu da hem onları takdir ederek, onların da aslında sorunlarını dinleyerek bir yandan... Çünkü sorunlu bir alanla ilgileniyorlar, 24 saat esasına göre çalışıyorlar insanlar. Çünkü şöyle bir rahatlıkları yok: "Akşam altı oldu, hadievime gidiyorum." Gidiyor evine, evet, bu ÇODEM'deki görevli, ama her an olağanüstü bir şey yaşanabiliyor çünkü görevli olduğu yerdeki çocuklar zaten uyuşturucu, cinsel istismar vesaire gibi suç işlemiş, bir derecede sorunlu, problemlili çocuklar, her an bir çocuğun intihara kalkıştığı ya da başka şeyler yaptığı gibi telefonlar alabiliyor. Dolayısıyla, müdahale etme durumunda kalıyor. Çok özveriyle çalışıyorlar ama biz de buradaki değerlendirmemizi daha ne yapılabilir, bu çocuğu topluma kazandırmak için ne yapılabilir üzerinden bakarak genişlettik.

Engellilerle ilgili genel olarak aslında örneklerimde anlattım. Engelliler çoğunlukla kendilerine Anayasa ve kanunlardaki hükümlerden hareketle pozitif ayrımcılık yapılması taleplerinde bulunuyorlar. Örneğin, malul, gazi ve şehitlere tanınan bazı indirimler ya da sübvansiyonlar var, bunlardan tüm engellilerin yararlanması gibi taleplerde bulunuyorlar ya da işte, belli engel oranlarına dayalı olarak mesela ÖTV istisnasından yararlanıyorlar, oranların kaldırılması, düşürülmesi ya da tüm engellilerin yararlanması gibi pozitif ayrımcılık temelinde taleplerde bulunuyorlar. Sosyal hizmet ve yardımlara yönelik talepleri oluyor ve genellikle evde bakım aylığı, engelli aylığı gibi aylıklar, biliyorsunuz, veriliyor. Bunlarla ilgili kesilme süreçleri oluyor. Buna itirazları olabiliyor ya da hiç verilmemiş olabiliyor. Bunların belirli şartları var çünkü. Bunların verilmesi yönünde talepleri olabiliyor.

Engelli sağlık raporları çok önemli. O konuda da süreçlerde biraz yorulduklarını ifade ediyorlar ama bu konuda ilgili bakanlıkların çalışmaları var diye biliyorum. Yine akılda kalıcı olabilecek şey bir örnek, mesela cücelik yüzde 40 engel oranında sayılmadığı için işte "Ne engelliyim ne sağlamım." gibi şikâyetle bulunuyor -akondroplazi deniliyor tıpta bu rahatsızlığa- ama Aile Bakanlığı da bildiğim kadarıyla cüceliğin o ilgili cetvele işlenmesiyle ilgili, bu anlamda engelli sayılması ve belirli yardımlardan yararlanabilmesiyle ilgili çalışma var, yönetmelik hazırlıkları bitme aşamasında diye biliyorum.

Sağlık alanında aldığımız şikâyetler genellikle yapılan tedavilerin hatalı olduğu, işte, yanlış ameliyatlar sonucu yakınlarını kaybeden insanların yaşadıkları derin üzüntüler nedeniyle, doktor hatası nedeniyle ölümlerin yaşandığı gibi tıbbi konular. Bir de özellikle doktor ve hastane çalışanlarının olumsuz tutum ve davranışlarından hareketle şikâyetler oluyor. Yine böyle, hani benim aklımda kalan, sizin de zihninizde yer edebilecek bir çocuk şikâyeti vardı mesela. Çocuk diyor ki: "Doktorun odasına girdim." Akvaryum görüyor çocuk doktorun odasında, oraya yanaşıp bakmak, incelemek istediğinde -kendi ifadesi tabii bu- doktorun büyük bir tepki gösterdiğini "Elleme, yaklaşma!" gibi böyle çok tepkili bir dönüş yaptığını

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 5

söylüyor ve çocuk ve baba bir şekilde doktorun uyarılmasını istiyor. Yani, kendisinden daha iyi bir davranış, tutum bekliyor. Bu yönde bir şikâyet olmuştu. Buna benzer aile hekimliği uygulamasına yönelik şikâyetler hekimlerden alıyoruz.

Yine ailenin korunması başlığı da bizim birebir görev alanımıza giriyor ama tabii, vatandaşlar mevzuatı çok iyi bilmediği için mahkeme kararlarından kaynaklı, hani mahkeme kararının haksız, yersiz olduğu vesaire, işte kendisine bağlanan nafaka vesaire gibi mahkeme kararına yönelik şikâyetlerde bulunuyor. Bunları genellikle biz görev alanımızda olmadığı için incelenemezlikle sonuçlandırıyoruz. Örnek vermek istiyorum: Evlat edinen bir anne diyor ki: "Evlat edindiğim çocuğun biyolojik anne babası hiçbir şekilde çocuğa sahip çıkmıyor, hiçbir şekilde tanımıyor, hukuki süreçleri işletiyor da hiçbir şekilde sahip çıkmıyor." Talebi şuydu bizden: "Madem tanımıyor bu baba, o zaman bunun kimliğinde de o babanın ismi yazmasın." Öyle kendince özel bir şey talebi vardı.

Genel olarak Millî Eğitim Bakanlığıyla ilgili, özellikle yine engelli ve eğitim alanıyla birleşiyor. RAM'lardaki engelli çocuklar... Biliyorsunuz, bu özel eğitimleri alınması, işte kaynaştırma süreçlerine dâhil olması RAM raporlarıyla oluyor rehberlik araştırma merkezlerinin. Oradaki verilen raporlara itirazları oluyor. "Bu engelli çocuğumun özel eğitiminin devam etmesini istiyorum, çıkarılmamalı bu özel eğitimden. Halk eğitim merkezlerine yönlendiriliyor ama bu yönlendirme yanlış." şeklinde talepleri oluyor.

Engelli yine bir vatandaşın ÖSYM'nin yaptığı sınavlarla ilgili şöyle bir talebi olmuştu. ÖSYM, engellilere özel ve özgü birçok uygulama yapıyor biliyorsunuz ama elektronik büyüteç kullanmak istiyor fakat kurum izin vermiyor. Kurumun izin vermeme gerekçesi tabii sınav güvenliği çünkü elektronik aletlerin dışarıyla bağlantı kurabileceği yönünde. Biz bu tip şikâyetlerde şöyle yapıyoruz: Bu teknik bilgi gerektiren bir konu olduğu için bilirkişi incelemesi yaptırıyoruz. Bu konuda konudan anlayan bilirkişilere başvurduğumuzda da bize, işte, elektronik büyütecin kullanılabileceğini, buna sınava girişte bir resetleme işlemi yapılabileceğini ve sınav güvenliğinin sağlanabileceğini, bu anlamda herhangi bir güvensizlik ortamını kaldırabileceğini ifade etmişlerdi. Biz tavsiyede bulunduk. Akabinde, ÖSYM bir sonraki sene yapılan sınavda -direkt bu talebin kabulü anlamına gelebilir mi yoruma açık ama- şöyle bir şey yaptı: En azından Ankara'da dışarıyla bağlantısı kesilmiş bir binada engellilere yönelik sınav yapma kararı aldı ve orada her şeyi kullanabiliyor engelli. Böyle bir olumlu uygulamaya gitti.

Yine ÖSYM'nin -olumlu bir uygulama olarak bahsetmek isterim- yaptığı bir... KPSS sınavına giriyor bir vatandaşımız ve nüfus cüzdanında soğuk damga bulunmadığı gerekçesiyle... Daha doğrusu, bulunmadığı da değil de sınav görevlileri artık sınavlarda çok da risk almıyorlar çünkü onların da sorumlulukları olduğu için genellikle tespit ettikleri durumu tutanağa geçirme şeklinde işlem yapıyorlar. Tutanak daha sonra ÖSYM Yönetim Kurulunda değerlendiriliyor ve o sınavın geçerli ya da geçersiz kılınmasına karar veriliyor. Tabii, kuralları çok iyi koyuyor ÖSYM yani kanundan aldığı yetkiler var. Hukuki açıdan hiçbir şekilde bir haksızlık yok vatandaşa karşı ama biz hakkaniyet değerlendirmesi yapıyoruz. Bunda da diyor ki görevli: "Bir tarafında soğuk damga var ama bir tarafında gözüküyor." gibi bir tespitte bulunuyor ve bunu tutanağa bağlıyor. ÖSYM Yönetim Kurulu sınavı geçersiz kılıyor. Yine, yaptığımız incelemelerde, işte nüfus müdürlükleriyle görüşmelerimizde, her türlü elimizdeki argümanları kullanarak bunun mümkün olmadığı kanaatine vardık çünkü diyor ki nüfus müdürlükleri de: "Böyle, bir tarafında gözüküyor, bir tarafında gözüküyor gibi bir durum olmaz; bu, iki taraflı bir presleme türü, yapılan bir şey." Genellikle dışarıda yapılan kimlik kaplamalar nedeniyle bu tip tam görünmeme gibi bir durum yaşanabiliyor ki kişi daha sonra zaten nüfus müdürlüğünden aldığı belgelerle vesaire kendi kimliğini ispatlıyor. Biz burada kişinin haklılığına karar vermiştik, sınavının geçerli sayılması yönünde tavsiyede bulunduk. ÖSYM Yönetim Kurulu da tekrar toplandı bizim kararımız üzerine, vatandaşın sınavının geçerli sayılmasına karar verdi. Olumlu, güzel bir örnektir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 6

Fazla zamanınızı almayayım. Böyle çarpıcı örnekler vermek istedim sadece alanımda. Son bir şey söylemek istiyorum. Geçen sene de Komisyon toplantımızda bir sayın vekilimiz şunu iletmişti: Bu kurumun tanınması çok önemli tabii. Gelen şikâyet istatistiklerinden hareketle de hep bu sonuca ulaşıyoruz, tanınırlık, bilinirlik çok önemli. Bunun en önemli kesimi de... 24 milyon çocuk olduğu söyleniyor ülkemizde, bunun 17 milyonu millî eğitim camiası içerisinde. Biz ne yapabiliriz yani millî eğitim camiasına nasıl ulaşabiliriz dediğimizde, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığıyla, Millî Eğitim Bakanlığıyla görüşmeler yapmıştık ve ders kitaplarına girmesi hususunda görüşmeler yapmıştık. Bugün rahatlıkla söyleyebilirim, 4'üncü sınıflardaki "demokratik vatandaşlık ve yurttaşlık bilgisi" dersi, Kamu Denetçiliği Kurumu, omdusmanlık, her iki ismiyle de şu anda yer almakta, bilgilendirilmekte bu anlamda çocuklarımız.

Benim söyleyeceklerim bu kadar. Sorularınız olursa cevaplayabilir.

"Neyi hedefliyorsunuz?" dersiniz son bir onu da söylemek isterim. Ben yıllık rapor yazımda belirtmişim. Hedef elbette ki tüm toplumun mutluluğu ve devletiyle barışık olması ama özellikle çocuklar alanım olduğu için ve çocuk alanının da çok özel olduğunu düşündüğüm için şöyle ifadelendirmişim, onu söylemek isterim. Çocukların topluma aidiyet ve duyarlılıklarının artırılması, öz güvenlerinin geliştirilmesi, çocuk dostu toplumlar yaratılması, çocukların idareyle bağlarının oluşturulması ve yeni yetişen nesillerin hak ve özgürlüklerinden haberdar, demokratik değerlere sahip bireyler olarak yetiştirilmesi de hedefimiz diyebilirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyoruz.

Sırasıyla arkadaşlarımızı dinledikten sonra, arkadaşlarımızın ilgi alanlarıyla ilgili varsa ek bilgi talebimiz olabilir. İsterseniz sunumu tamamlayalım, arkadaşlarla öyle...

Şimdi, Cengiz Makas Bey'e sözü veriyoruz.

Buyurun.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın milletvekillerim, saygılar sunuyorum.

Ben de elimden geldiğince çok özet bir şekilde sunumumu yapmak isterim.

Öncelikle alanımı hemen belirteyim. Alanım, ekonomi, maliye, vergi, bankacılık, sosyal güvenlik ve yeni bir de sağlık hizmetleri eklendi. Bu alanlarla ilgili çalışıyorum.

Sayın Başkanım, rakamlara geçmeden önce -sizi hem mevzuata hem de rakamlara boğmak istemiyorum- izin verirseniz, vatandaşlar Kamu Denetçiliği Kurumuna nasıl şikâyetle bulunuyorlar, şikâyet başvurusu yaptıktan sonra nasıl bir prosedürle karşılaşıyorlar, onu kısaca arz etmek isterim doğrusu.

Öncelikle, malumunuz, ombudsmanlık özellikle Avrupa'da ileri demokrasilerin en temel göstergelerinden birisidir dolayısıyla Kamu Denetçiliği Kurumunun faaliyete geçmesi esasen üç yıl gibi kısa bir süre olmasına rağmen bu kısa süre içerisinde çok büyük bir mesafe aldığını söyleyebilirim. Çünkü dün gibi hatırlıyorum seçildiğimiz günü, kamu başdenetçimiz ve kamu denetçisi arkadaşlarımız seçildik ve yemin ettik. Kanuna göre dört ay gibi kısa bir süre sonra şikâyetleri almamız gerekiyor idi, oysa ortada ne ikincil bir düzenleme var ne uzman personel var ne bir bina var. Bir kamu kurumunun sosyal tesisinde bir araya gelip kararlar almıştık, dün gibi hatırlıyorum. Dolayısıyla, bu kadar kısa bir süre içerisinde, dört ay gibi kısa bir süre içerisinde, biz ikincil düzenlemelerimiz dâhil olmak üzere, binamız, uzman personelimiz dâhil olmak üzere dört ay sonra İnternet ortamında dahi vatandaşlardan şikâyeti alabilmeyi başardık. Dolayısıyla, şunu özellikle vurgulamak isterim: Eleştiri yapabiliriz, eksik görebiliriz ama ortada işleyen bir şikâyet mekanizması var, bir ombudsmanlık kurumu var. Dolayısıyla, böyle kısa bir süre içerisinde, amatör bir ruhla çalışan ve bu kurumun bugün bütün vatandaşlarımıza hizmet verecek hâle gelmesinde katkısı olan bütün arkadaşlarıma huzurlarınızda özellikle teşekkür etmek isterim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 7

Şimdi, vatandaş bize bir defa ücretsiz bir şekilde başvuru yapabiliyor ve şikâyetini çok kolay bir şekilde bize ulaştırabiliyor. Şikâyet yolları: Bir defa, elden başvuru yapılabilir vatandaş; e-posta yoluyla bize başvuru yapılabilir vatandaşımız; İnternet ortamında, elektronik ortamda vatandaş bizim web sitemizden bize başvurusunu yapılabilir -faks ve e-posta yolunu zaten söylemiştim- bir de illerde valilikler veya kaymakamlıklar yoluyla bize başvuru yapılabilir. Bu çok önemli. Dolayısıyla, istatistiklere baktığımızda, yüzde 60'ını elektronik ortamdan yaptığını görüyoruz vatandaşların şikâyetlerini. Yani, vatandaşlar kuruma gelmeden idarelerle ilgili herhangi bir şikâyetini bize çok kolay bir şekilde başvuru yollarını kullanarak yapabiliyorlar, bu önemli. Sonra ne oluyor? Gelen başvuru, Kurumda "Ön İnceleme Bürosu" diye bir birimimiz var, bu birime geliyor ve orada uzmanlarımız tarafından şekil şartları yerinde mi, değil mi diye bir ön inceleme yapılıyor, orada esasa girilmiyor. Yani, kimlik numarası, T.C. kimlik numarası var mı, yok mu; ismi gerçek mi, değil mi; idari başvuru yollarını tüketmiş mi, tüketmemiş mi; o şekil şartlarına bakılıyor. Eğer orada yeterli görülürse, şekil şartları varsa... Hatta, orada uzmanlarımız hem idareyle hem de vatandaşla aslında informal yollarla iletişim de kuruyor; telefonla bizzat görüşüyor hem idareyle hem şikâyet sahibiyle.

Buradan sonra ne oluyor? Buradan, "Ön İnceleme"den yeterli görülen şikâyet de inceleme aşamasına geliyor, artık kamu denetçilerinin önüne düşmüş oluyor. Kamu denetçilerimiz kendi alanlarıyla ilgili gelen şikâyeti -bir defa, bilgi, belge isteme- idareden bilgi, belge isteyerek, yine şikâyetçiyle doğrudan görüşerek, gerekirse tanık dinleme yetkisi de var, onu kullanarak, gerekirse bilirkişiye başvurarak ve gerekirse de yerinde inceleme yaparak olayı aydınlatmaya çalışıyor. Daha sonra da, zaten karar aşamasına gelince de ya ret kararı veya tavsiye kararı... Tavsiye kararının anlamı şu: İdareyle bütün yazışmalar yapıldıktan sonra -şikâyet konusunun- vatandaşın aslında haklı olduğuna inanıyoruz ve idareye diyoruz ki: "Biz vatandaş haklı bulduk." Tavsiye kararının aslında anlamı bu. Ret kararının anlamı da... Vatandaş diyoruz ki: "Sen şikâyet başvurusu yapmışsın ama biz inceleme, araştırma sonucunda idarenin bunu doğru yaptığını inandık ve bunu sana tebliğ ediyoruz." anlamı geliyor. Ret kararının anlamı da bu. Dolayısıyla, bu, idare açısından bir teşvik yani her anlamda idareyi sürekli eleştiren bir kurum değil, aynı zamanda idarenin o işleminin doğru olduğunu, hakkaniyete uygun olduğunu da tespit etmiş oluyoruz. Bundan sonraki süreç işte ombudsmanlığı bence diğer kamu kurumlarından ayıran süreç. Yani, tavsiye kararı olmasının arkasındaki sebep bu. Yani, dünyanın her yerinde ombudsmanlık kurumları tavsiye kararı verirler, Türkiye'de de tavsiye kararı verirler. Bazen geri dönüşler alıyoruz; "Çok iyi çalışıyorsunuz. Kararınız aslında bağlayıcı olsa ne iyi..." Olamaz, teknik olarak bu zaten mümkün değil. Malumunuz, o zaman yargı kurumu olur. Dolayısıyla, biz bir yargılama yapmıyoruz, yargı kurumu değiliz. Bu böyle olmak zorunda, böyledir zaten. Tavsiye kararı olmasının arkasındaki sebep: Çünkü ombudsmanlık kurumunu diğer kamu idarelerinden ayıran en temel özellik çok fonksiyonlu olması ve informal yolları kullanabilmesi. Kastım şu: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı bir kurum, yargıyla ilişkisi var ve yargı kararlarını dolaylı da olsa etkileyebilecek bir kurum ve idarenin yani yürütmeye bağlı idarenin her türlü işlem ve eylemini denetlemekle yetkili bir kurum dolayısıyla üç erkle de bir şekilde ilişkisi var. Dolayısıyla, tavsiye kararı olmasının arkasındaki, aslında işin felsefesi gereği, ombudsmanlık kurumları tavsiye kararı vermek zorunda. Dolayısıyla, bunların takibi çok önemli. Yani, Kamu Denetçiliği Kurumu açısından da, kamu denetçileri açısından da bu çok önemli. İşte burada informal yollar, iletişim kurma, idareyle iletişim kurma çok büyük önem arz ediyor.

Böyle bir genel çerçeve çizdikten sonra şunu çok rahatlıkla söyleyebiliriz: Türkiye Cumhuriyeti'nde herkes -bir turist olarak da bulunabilir, mülteci olarak da bulunabilir, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmasına gerek yok- idareyle ilgili bir sorun yaşadığında Kamu Denetçiliği Kurumuna çok kolay bir şekilde başvuru yapılabilir, başvuru hakkına zaten sahip ve bunu da mekanizma olarak şu anda yapabiliyor. Bir vatandaş -şimdi örneğini vereceğim, tipik bir örnek var, örnek

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 8

üzerinden belki çok daha iyi anlaşılabilir diye- evinden hiç çıkmadan Kamu Denetçiliği Kurumuna başvuru yapabilir, bunu çok önemsiyorum.

Genel itibarıyla, şikâyet başvurusu yapıldıktan karar aşamasına kadar -çok detay var ama özetlemeye çalıştım- böyle bir mekanizmamız var, bir şikâyet mekanizmamız var. Dolayısıyla, idarelerle iletişim anlamında kamu denetçilerinin kendi alanındaki bu informal ilişkisi, iletişim kurması çok önemli, kurumun etkinliği açısından da çok önemli.

Size üç tane tipik bir örnek üzerinden yaptığım işi anlatmak istiyorum. Rakamları önce bir vereyim isterseniz: 2015 yılında 1.120 başvuru gelmiş mesela; bu, kendi alanımla ilgili, teknik alanlarla ilgili daha çok. Ben şahsi olarak baktığımda, aslında böylesi büyük bir ülke Türkiye ve sorunlar malum, tabii ki az. Bu, tabii, kamuoyunda tanınırlığının aslında düşük olduğunu da gösteren bir şey bize. 1.120 başvuru yapılmış ve buradan 136 tanesi bir şekilde sonuç... Teknik olarak "KVYO" dediğimiz, "karar verilmesine yer olmadığına dair" diye tabir ettiğimiz ve bunun çoğunluğunun uzlaşma olduğu yani idareyle bir şekilde iletişim kurarak çözüldüğü anlamına gelen... Mesela, 136 tanesini bu şekliyle sonuçlandırmışız. Bunun da çok büyük bir kısmı uzlaşma yoluyla, vatandaşın bu şikâyetini idareyle iletişim kurarak çözme yöntemini kullanarak çözülmüş. Bunun 23 tanesi tavsiye kararı olmuş. Şimdi, 23 tavsiye kararının anlamı şu: Bütün bu anlattığım süreçlerden geçerek biz ikna olmamış ve vatandaşın haklı olduğunu iddia etmişiz, idare de bütün bu süreçlerden geçerek direnmiş, "Hayır, ben haklıyım." demiş. Tavsiye kararının aslında anlamı bu. Ve bütün toplam şikâyet başvurusu içindeki tavsiye kararı oranına baktığınızda aslında yüzde 2 yani 100 başvurudan aslında 2 tanesine biz tavsiye kararı vermişiz yani kurum "Hayır, ben bunda haklıyım." demiş ve biz "Hayır, vatandaş haklı. Bunu biz gördük, inceledik." demişiz. Dolayısıyla, hep tavsiye kararlarına uyulup uyulmaması veya tavsiye kararlarına ne kadar uyulduğuna ilişkin sürekli tartışma yapılıyor, ben doğrusu bu istatistiğin çok doğru bir yere bizi götürmediğini düşünüyorum çünkü geriye kalan yüzde 98'lik bir şikâyet var, bunlara ilişkin ciddi bir değerlendirme yapılması gerekiyor. Dolayısıyla, o süreç içerisinde zaten bir şekilde hallolduysa, şikâyet konusu hallolduysa zaten o tavsiye kararı veya ret aşamasına gelmeden bir şekilde çözülmüş oluyor. Burayı da doğrusu önemsiyorum. Dolayısıyla, tavsiye kararı aynı zamanda mevzuat değişikliğine, kanun değişikliğine de sebep oldu, onun örnekleri de var veya yargıya hiç uyulmasa, hiç uyulmadığını varsayalım; bir tavsiye kararı, vatandaşın da elinde bir hukuki metin var, yargı sürecinde çok ciddi bir katkı onun için dolayısıyla da yargıya da büyük bir katkısı var. Dolayısıyla, sadece tavsiye kararı üzerinden "Uyuldu, uyulmadı." yorumunun ve değerlendirmesinin çok sağlıklı olmadığı kanaatindeyim. Bunu da bu vesileyle belirtmek isterim.

Çok vaktinizi almadan üç tane tipik örnek seçtim kendi alanımla ilgili hem süreci daha iyi anlatabilmek için kendi adıma hem de güzel bir iki örnek, hep olumsuz şeylerden bahsetmeyelim. Bir tanesi, ölüm aylığıyla ilgili. Efendim, Anadolu'da bir dul kadın çocuklarıyla beraber bize başvuru yapıyor komşusunun tavsiyesi yoluyla, hiçbir profesyonel yardım almadan ve bu bizim kurumumuzun kayıtlarına düşüyor. Hikâyesi şu: 1971 doğumlu eşi çalışırken iş kazası geçiriyor ve orada ağır yaralanıyor, hastaneye kaldırılıyor ve hastanede üç dört ay tedavi gördükten sonra taburcu oluyor, yüzde 80 yatalak taburcu oluyor. Evinde hanımı tarafından yine birkaç ay bakıldıktan sonra tekrar rahatsızlanıyor, ikinci bir hastaneye zor yetiştiriliyor ve ikinci hastanede vefat ediyor. Şimdi, ikinci hastanedeki ölüm raporunda "zatürre" diye kayıtlara geçiyor; bu, yine devletin kayıtlarına böyle geçiyor. Bunun sosyal haklarını alma imkânı yok. Yani, kayıtlara göre, evraka göre bakıldığında, aslında bu vatandaş zatürreden öldü gözüküyor, iş kazasıyla hiçbir bağlantı kurulmuyor. Şimdi, biz çok hızlı bir şekilde, tabii, iki hastaneden dosyalarını alıp, Hacettepe Üniversitesinden bir profesörü bilirkişi tayip edip sadece şunu sorduk, dedik ki: "Bilimsel olarak bu vatandaşın ölümü ile iş kazası arasında bir illiyet bağı var mı, yok mu?" O da çok güzel bir rapor sundu. Bilirkişi raporuna göre kesinlikle uzun süreli yatalak hastalarda zaten bu görünen

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 9

bir şey. Dolayısıyla, bu vatandaşın aslında ölümü iş kazasına bağlı, başına büyük bir tomruk düşmüştü, “O tomruk düşmesinden dolayı ölmüştür.” diye... Dolayısıyla, bizim idare nezdinde yaptığımız görüşmelerle, şu anda hiç yüzünü görmesek bile, bu vatandaşımız, Anadolu’da küçük bir ilçede yaşayan bir kadın, çok zorluklar içerisinde yaşayan bir kadın hiçbir profesyonel yardım almadan bize yaptığı kolay başvuruyla, harç ödemeden yaptığı başvuruyla şu anda sosyal haklarını almış durumda. Bu, kurumumuz açısından önemli bir olay. Dolayısıyla, burada vurgulamak istediğim şey şu: Bunun dışında idare zaten böyle davranır. Yani, idare evraka bakar ve der ki: “Bu zatürreden ölmüş.” İşte kamu denetçisinin, Kamu Denetçiliği Kurumunun en önemli fonksiyonu bu; hakkı, doğru olanı, gerçeği ortaya çıkarmak. Zaten o hükmünü bir şekilde icra edecektir, biz onu ortaya çıkardık. Dolayısıyla, idarelerimize de çok haksızlık yapmamamız lazım. İdarelere, aslında bu gerçeği ortaya çıkardığımızda, tabii ki istisnalar var, sorun yaşadıklarımız var ama genel olarak onlara da haksızlık yapmamamız lazım. Mesela, bu olayda şu anda vatandaşımız bütün sosyal haklarını almış durumda.

Bir tipik örnek daha var, o da çok enteresandır. Kanunun metninde de Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararına gerekçesinde atıfta bulunarak kurum bir yasa değişikliğiyle aslında tavsiyeye uydu. Tavsiye kararının aslında sadece idari işlemlerde değil yasama faaliyetlerine de bir katkı sunduğuna bir güzel örnek doğum borçlanmasını çok rahat bir şekilde söyleyebiliriz. Kadınların doğum borçlanmasını Kamu Denetçiliği Kurumu tavsiye kararı doğrultusunda yapılan yasa değişikliğine bağlayabiliriz, bağlamalıyız. Çünkü bizim hem çok ciddi bir mücadelemiz oldu hem de kurum olarak katkımız oldu. Bu da çok tipik örnek.

Bir örnek daha vereceğim, o da engelli bir vatandaşımız evinden hiç çıkmadı, çıkacak durumu yok, ayakta duracak durumu yok, tek başında yaşayan bir vatandaş. İnternet ortamında bize başvuru yaptı, maluliyetini SGK kabul etmiyor idi. Başvurusunu yaptıktan sonra, biraz uzun ve zor oldu, tamam, kabul ediyorum ama sonuçta oldu. Vatandaş evinden çıkmadığı hâlde, yaptığı başvurudan sonra, bizim yaptığımız inceleme, araştırma sonucunda yıllardır maluliyeti kabul edilmiyordu, maluliyeti kabul edildi ve o da şu anda SGK’dan haklarını aldı. Bu örnekleri şunun için verdim yoksa bir sürü örnek verilebilir: Hani fonksiyonları itibarıyla bir idari işlemi düzeltebilir. Zaten hukuka aykırılık o kadar kolay ki yani hukuka aykırılığı... İdareler zaten hukuka uymak zorundalar. Açıkça bir hukuka aykırılık varsa zaten orada hiçbir sorunumuz olmuyor. Onunla ilgili ilk aşamada bile, uzmanlarımızın ilk temaslarında bile bu düzelebiliyor. Ama, işin hakkaniyet boyutu, tabii, çok ince bir nokta. O hakkaniyet boyutu itibarıyla yani hukuka uygun olsa bile hakkaniyete uymayan durumlarda aslında Kamu Denetçiliği Kurumunun daha etkin bir şekilde rol alması gerektiğini düşünüyorum. Hakkaniyet açısından değerlendirme çok önemli çünkü bir şey hukuka uygun olabilir, kanunlarda olabilir. Her somut olayın aynen kanunda geçmesi zaten beklenemez. Kanun genel çerçeveyi çizer ve o somut olayı biz hakkaniyet ölçüsünde adil bir çözüm ortaya koymamız lazım, zaten idarelerden de bunu bekliyoruz.

Efendim, ben son olarak kamu denetçilerinin, özellikle ombudsmanların - kendi alanlarında tek başlarına çalışan, çalışması gereken, bağımsız çalışması gereken- fonksiyonlarının çok önemli olduğunu düşünüyorum, informal ilişkilerinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla, kurumumuzun, özellikle hakkaniyet alanında hem hukuka uygunluk hem de hakkaniyete uygunluk açısından vatandaşlardan gelen şikâyetlerin tamamına yakını altı ay gibi kısa bir süre içerisinde çözümlenmek için, çözüme kavuşturmak için çok gayretli çalıştığını bizzat müşahade ediyorum ve huzurunuzda tekrar bütün personelimize, uzman arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederiz.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) - Bir şey söyleyebilir miyim? Burada mevzuat gereği görev, yetki ve çalışma şekilleri belirlenmiş bir kurumun 2015 faaliyetini görüşmek üzere toplandık. Dolayısıyla, sayın denetçi arkadaşlar sunum esnasında

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 10

işin felsefesi yerine doğrudan doğruya faaliyetlerle ilgili bilgi verirlerse daha hızlı yürürüz diye düşünüyorum çünkü zaman da ilerliyor.

BAŞKAN – Neyse mikrofonu açmadık, kayda geçmedi.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Bunun kayda geçmesi gerekmiyor.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Saat kaçta bitireceğiz Başkanım?

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Çok kısa benimki ben konuşabilirim, Mehmet ağabeyden izin aldım.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Çok affedersiniz, çok özür diliyorum, süre koymayınca Başkanım tabii... Beş dakika bile deseniz, beş dakikada bitirebilirdik. Çok özür diliyorum sayın milletvekilim. Yani, eğer süre olsaydı biz...

BAŞKAN – Yok, estağfurullah, hata bende. Doğrusunu isterseniz ben de kendinizi rahatça ifade edin diye süre koymadım.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Çok yararlandık biz.

BAŞKAN – Şimdi söz sırası Zekeriya Bey’de.

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Sayın Başkanım, değerli milletvekillерim; ben de sözlerime başlarken hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. İnşallah toplantı hayırlara vesile olur.

Bundan önce de defaatle biz bu toplantıları yaptık, bilgilerimizi verdik. Şimdi de sizin huzurunuzda 2015 yılı faaliyet raporuyla ilgili, kendi bölümümle ilgili bilgiler vermek için buradayız. Benim bölümüm de daha çok teknik konular var; orman, su, çevre, şehircilik, mahallî idareler, mülkiyet hakkı, enerji, sanayi, gümrük. Dediğim gibi karşı tarafın tasarrufuna bağlı işler. Tabii, bunların içine ağırlıklı olarak baktığımız zaman bizim birimimizle ilgili yerel yönetimler de ağır basıyor.

Arkadaşlarımız zaten ombudsmanlık kurumuyla ilgili genel şeyleri söylediler, onlara hakikaten ben de girmek istemiyorum, tekrardan kaçınmak istiyorum. Ben nasıl çalışıyorum, onu söyleyeyim, ben o kadar anlatmak istiyorum. Dosya geldi bize -ben direkt konuya giriyorum- ben direkt belediye başkanlarını arıyorum, “Arkadaşım kurumunuzla ilgili, belediyelerle ilgili böyle bir şikâyet var, olay nedir?” diyorum. “Zekeriya Bey, bize hemen şikâyet dilekçesini gönderin.” deniliyor. Daha sonra, ya kendisi bana dönüş yapıyor ya da yardımcılarıyla uzmanlarımızla problem çözülüyor. İşte ombudsmanlık bu diyorum ben de, başka bir şey demiyoruz yani özü bu. Ben çok yazışma taraftarı olan bir insan değilim. Gerek telefon gerek iletişim yollarıyla vatandaşın problemini çözüyorsak ombudsmanlığı yaptık diye düşünüyorum açıkçası yani genelde de böyle oluyor. Bazen öyle şeyler yaşıyoruz ki Başkanım, vatandaş arıyor, “Ben belediye başkanı ya da kimseyle muhatap olamıyorum, derdimi anlatamıyorum.” diyor. Biz onu muhatap ediyoruz, şikâyetten vazgeçiyor. Bakın, böyle şeyler de yaşıyoruz yaşadığımız hayatta. Yani, işin gerçeğine baktığımız zaman, arkadaşım da söyledi, iletişim iletişim iletişim, başka hiçbir şey değil. Ne kadar yazışma yaparsanız yapın... Mesela ben kurumda 20 sayfalık tavsiye kararlarına karşıyım, kim okuyacak diyorum Türkiye şartlarını düşündüğüm zaman. Herkes olaya bakar, gerekçeye bakar, neticeye bakar, bu kadar yani özüne baktığımız zaman. O yüzden, iletişim yollarının ve bire bir karşılıklı görüşmelerin kurumda daha faydalı olduğunu ilk günden bu yana belirtiyoruz, arkadaşlarımız da aynı konuda aynı mahiyette konuşuyorlar zaten. İletişim yollarına gelince, tabii, belediyelerden gidiyorum. Belediyelerle bizim tanıtma noktasında ciddi çalışmalarımız var. Örneğin, ben isim vererek konuşayım, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımızla görüştük, kendisi bir kurum oluşturdu, bizim muhatabımız, İstanbul’dan çünkü çok şikâyet geliyor. Ankara’da yine Belediye Başkanıyla görüştük, Genel Sekreterlik makamında bir kurum oluşturdu, şikâyetlerimizi direkt bütün birimleriyle ilgili oraya gönderiyoruz. Çevre ve Şehircilik Bakanlığında Strateji Daire Başkanı bizim muhatabımız, bütün Türkiye’ye kapsıyor bu, onu da özellikle belirteyim. Orman ve Su İşleri Bakanımız Veysel Eroğlu’na teşekkür ediyorum çünkü bazen kendi yazılarımıza kendisi cevap veriyor, onu da özellikle belirteyim, orası bizde olduğu için belirtmekte fayda var. Bazı belediyelerle ilgili tavsiye kararlarında bulunuyoruz. Bulunduğumuz tavsiye kararları isim vererek

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 11

söylüyorum, bilinmesi açısından. Mesela Yenimahalle Belediyesi, emlak vergisiyle ilgili bir kararımızın tavsiye kararına uydu, onu örnek aldı, diğer belediyeler de buna uymaya başladılar. Baktığınız zaman bir sürü tavsiye kararına gitmeyi gerektirmeyecek dosyalarımız var, “uzlaşma yolu” diyelim artık kısaca bunlara, bunlarla hallediyoruz.

Ama, tanıtıma gelince, biz kendi adımıza tanıtımaya devam ediyoruz, üniversitelerde konferanslar, seminerler veriyoruz. Gelecek hafta ben mesela İstanbul Üniversitesinde bir konferansa gidiyorum, daha sonra İzmir Barosuna gidiyoruz, daha sonra Onsekiz Mart Üniversitesine gidiyoruz, böyle programlarımız var, arkadaşlarımızın hepsinin de var. Ben burada dosyalardan ziyade... Çünkü şundan emin olun: Uzman arkadaşlar üç yıldır bizimle çalışıyorlar, dosyaları bize bırakmıyorlar bile o kadar uzmanlaştılar ki kendi dosyalarında. Ben onlara da, bütün uzman arkadaşlara teşekkür ediyorum. Biz de, tabii, dışarıdan geçici görevli arkadaşlar, hâkim, savcı arkadaşlarımız var, onlara da teşekkür ediyoruz, onlar da konularında uzmanlar. Bize sadece ortak çalışma kalıyor, başka bir şey kalmıyor. Bizim bu yüzden, daha çok iletişimde bulunmamız gerekiyor ve ombudsmanın ben daha çok yazışma değil dışarıda gezerek bu kurumu tanıtmayı taraftarı olan bir insanım. E, tabii, tanıtmanın bazı canlı örnekleri var. Mesela, Üsküdar Belediyesinden bana bir yazı geldi. “Haklısınız ama buna sulh ceza mahkemesinde dava açılması gerekir.” diyor. Ben, bakın, somut olayı anlatıyorum, gittim Belediye Başkanına “Zaten biz yapın diye gönderiyoruz bunu Başkanım. Niye sulh ceza mahkemesine gönderiyorsunuz?” dedim, “Ya siz kimsiniz Zekeriya Bey?” dedi, aynen böyle. İşte burada takılıyorsunuz. Biz buyuz dedik ve problemi çözdüler davaya gerek kalmadı yani. “Altı ay” dediğiniz -hukukçusunuz Başkanım- hukukta çok kısa bir süredir yani bilirsiniz bu işleri. Yani, bazen biz bir ayda bitiriyoruz, bazen on günde bitiriyoruz bu işleri ve ben size canlı şeyler anlatıyorum hep. Örneğin, Karadeniz’den bir avukat arkadaş, Devlet Su İşleriyle ilgili bir problem yazmış, çizmiş, göndermiş ve biz problemi hallettik, avukat arkadaş arıyor, “Sayende acele avukat oldum ve para kazandım arkadaş, Allah sizden razı olsun.” diyor. Bunları yaşıyoruz bizler. Burada avukatın para kazanması şu bu değil, vatandaşın işi on günde halloluyor yani böyle şeyler de var yaşadığımız. Hep eleştiri eleştiri ama ben işin hep o pozitif tarafını görmeye çalışan bir insanım. Böyle çalışmalarımız devam ediyor.

Saat ikide Genel Kurulunuz var, saat bir.

Allah razı olsun, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz size teşekkür ediyoruz zamanı tasarruflu kullandığınız için.

Mehmet Elkatmış Bey’e şimdi sözü verelim.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlar; hepinize saygılar sunuyorum.

Tabii, her şey çocuktan başlıyor, çocuklar meselesini hallettikten sonra problem kalmıyor, gerçi şimdi bende de, tabii, iş kolaylaşıyor. Serpil Hanım, o konudaki çalışmalarını anlattı, diğer arkadaşlarımız da kendi birimleriyle ilgili çalışmaları anlattı. Benim baktığım konular biraz da siyasi ağırlıklı diyebilirim. Çünkü insan hakları, güvenlik, adalet, millî savunma, bunlar biraz, tabii, ağırlıklı konular.

JÜLİDE SARIOĞLU (Ankara) - En çok da başvurunun geldiği birim galiba.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Evet.

Bu konulara bakıyorum. Onun dışında, göç, mülteciler, nüfus ve insan ticareti gibi biraz dramatik konulara da bakıyorum. Yılbaşına kadar personel de bendeydi ama onu başka arkadaşlara verdik, onun yerine tarım ve gıda konuları bana bağlandı. Tabii ki rakamsal sayılar raporlarımızda var, evvelki hafta sunumda da Sayın Başkan onu ifade etti size, görsel olarak da anlattı. Ben o konulara girmeyeceğim zamanın da dar olması dolayısıyla kısaca bazı konularda bilgi sunmak istiyorum. Benim çalışma şeklim de şudur: Zekeriya Bey’inkine benzer bir çalışma var. Tabii, geçmişimizde siyasi bir tarafımız olması... Şimdi de onu açık söyleyeyim siyasi hiçbir şeyimiz yok, vicdanımıza göre hareket ediyoruz. Geçmişte

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 12

siyasi bir kimliğim olması dolayısıyla bize gelen bütün başvuruları ben telefonla da çözüyorum, hallediyoruz. Bu konuda da iyi bir iletişim kurduk. Sivil toplum örgütlerini de ben sık sık ziyaret ediyorum, hemen hemen İstanbul'daki, Ankara'daki sivil toplum örgütlerine defalarca gitmişimdir ve sivil toplum örgütleri de defalarca, her gün neredeyse bir iki tane sivil toplum örgütü, sendika, dernek, vakıf, neyse ziyaretimize geliyor, derdini anlatıyor, dinliyoruz ve birçoğuna da orada çözüm bulmaya çalışıyoruz, ilgilileri arıyoruz, böyle bir çözüm şekline gittik. Yani ben sivil toplum örgütleriyle çalışmayı tercih ediyorum ve mümkün olduğunca da sivil toplum örgütlerinin bütün toplantılarına, aktivitelerine katılmaya çalışıyorum. Bunun birçok örneği var, tabii zaman olmadığı için ifade etme durumum yok şu anda ama bunlar ortada, hatta bizim sitemizde de fotoğraflarıyla da, tarihleriyle de belirleniyor bazıları, hepsi değil.

Yine, cezaevlerini ziyaret ediyoruz biz. Cezaevlerinden çok şikâyet geliyor. Bunu da cezaevleri idareleriyle, genel müdürlükle ve Adalet Bakanlığıyla iyi bir iletişim kurmamız dolayısıyla birçok konuyu telefonla da çözüyoruz yani her şeyi yazıya, çiziye dökmeden -Zekeriya Bey'in de ifade ettiği gibi- telefon ediyoruz, çözüyoruz yani, ondan sonra da teşekkür ediyorlar ilgililer. Hem cezaevi yönetimi hem de bu işten şikâyetçi olan kişiler bize teşekkür ediyorlar. Zaman zaman da bu cezaevlerini ziyaret ediyorum. Geçtiğimiz aylarda 5 cezaevini ziyaret ettim. Hatta daha önceden de bu Ankara'daki Sincan Cezaevine bütün uzman ve uzman yardımcısı arkadaşlarımızı götürdük, bir gün orada inceleme yaptık, onlar arkadaşlarımıza bilgiler verdi, sunuşlar yaptılar ki arkadaşlarımız hep kâğıt üstünde kararlar vermesin diye, böyle de bir yol izledik.

Keza Emniyet Genel Müdürlüğünde öğleden sonra olmak üzere on beş gün Emniyetin çalışma şekilleriyle ilgili arkadaşlarımıza sunumlar yaptılar, on beş gün öğleden sonra olmak üzere. Yani görsünler arkadaşlar, Emniyet nasıl çalışıyor, onların çalışma şekilleri nedir, şartları nedir, mevzuatları nedir? Böyle, arkadaşlarımıza bir özel eğitim de verdimiş olduk.

Göçmen kamplarını ziyaret ediyoruz. Yine önümüzdeki hafta İspanyol Ombudsmanı gelecek, onunla birlikte, Serpil Hanım'la beraber, bazı uzman arkadaşlarımızı da alacağımız yanımıza, Gaziantep'teki göçmen kampını ziyaret edeceğiz yabancı konduğumuzla birlikte çünkü onlar da çok önem veriyorlar. Bu konu sizlerin de takdirindedir. Dünyada çok yankı uyandırıyor, gündemde, şu anda bir numaralı gündem diyebilirim. Nitekim de daha dün ve evvelsi gün Sayın Başbakanımız Avrupa Birliğiyle bu konularda çok çetin müzakereler yaptı, önümüzdeki günlerde de bu konuda Avrupa Birliği bir karar verecek, inşallah o kararın da olumlu olduğunu düşünüyoruz. Ama çok dramatik şeylerle karşılaşılıyor. Bendeniz son birkaç ay içerisinde, Bakü'de, Belgrad'a ve en son olarak da geçen haftalarda Selânik'te göçmenlerle ilgili toplantılara katıldım, Avrupa Birliği ülkeleri, ombudsmanlar ve insan hakları ilgililerinin katıldığı, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği yetkililerinin de katıldığı toplantılara katıldım. Orada ülkemizin yapmış olduğu mültecilerle ilgili çalışmalarını tarihten bu tarafa alarak değerlendirdim ve çok da yankı yaptı, hatta yayınlanan deklarasyonda da bu hususlar yer aldı. Göçmenlerle ilgili özel önem veriyoruz, bu konuyu çok önemsiyoruz çünkü önemli bir konu.

Yine, kolluk kuvvetleriyle ilgili bize çok şikâyet geliyor. Biz bu konuda kararlar da verdik. Mesela Kobani olayları dolayısıyla Siyasal Bilgiler Fakültesinde bir gösteri yapmışlar, kolluk kuvvetleri müdahale etmiş, üniversiteye de girmişler ve üniversite öğretim üyelerini gözaltına almışlar, birtakım uygun olmayan davranışları olmuş. Bize, yanılmıyorsam, Siyasal Bilgiler ve Eğitim Fakültesindeki 6 tane üniversite öğretim üyesi müracaat etti, şikâyetle bulundu. Biz kendilerini dinledik ve gerek Emniyetten gerekse TRT'den gerekse üniversite rektörlüğünden bu konuyla ilgili bütün kayıtları, bant kayıtlarını istettik, inceledik, seyrettik ve neticede bir karar verdik. Dedik ki: Bu yapılan şey orantısız güç kullanma. Oradaki bu öğretim üyelerinin bir kere hiçbir uygunsuz davranışları olmamış. İkincisi: Üniversite öğretim üyesi bunlar. Üçüncüsü de üniversiteye nasıl giriyor? Gerçi "Rektör izin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 13

verdi.” deniyor ama rektörün de böyle bir yetkisi olmadığına dair mesela bir karar verdik. Önemli bir karardı bu, orada çok detayına girmeyeceğim, uzun da bir karar. Kolluk kuvvetlerinin orantısız güç kullanmalarıyla ilgili böyle birçok kararımız var. Oradan, özellikle güvenlik güçlerinden epey şikâyet geliyor ama güvenlik güçlerinin de çok büyük problemleri var. Nitekim onlarla ilgili de bir karar yayınladık, bunu televizyonda da anlatmıştım. 100 binin üzerindeki polis sitemize girerek teşekkür etti, bize mailler atıldılar, faksılar gönderdiler, teşekkürlerini de bildirdiler “Yaramıza parmak bastınız.” diye çünkü onların da birtakım problemleri var yani onu da görmemezlikten gelemeyiz. O konuda da çalışmamız oldu.

Askerlik konusunda da, askerlerle ilgili de epeyce bir şikâyet geliyor. Şunu burada samimiyetle söyleyeyim en iyi diyalog içerisinde olduğumuz askerler. Bir ara ben Millî Savunma Bakanlığına gittim. Millî Savunma Bakanı Müsteşarıyla -korgeneral di zannedersem, rütbesi korgeneral di- görüştük, dedik ki: “Bize bir muhatap tayin edin.” Yani bir şey soracak oluyoruz, askere ulaşamıyorsun. Her şeyi de yazıya dökmenin manası yok yani yazacaksın, çizeceksin, oraya gidecek. Millî Savunmaya mı yazacaksın, Millî Savunmaya yazıyorsun, işte Genelkurmaydaysa o iş, Genelkurmay'a havale yapıyor, Genelkurmay'a yazıyorsun, işte Kara Kuvvetlerine şey yapıyor. İşte askeriyedeki hiyerarşi var ya bundan dolayı dedik ki: “Bize bir muhatap tayin edin ve biz onunla muhatap olalım. Telefonla bazı şeyi açıp ona soralım.” Kendisine teşekkür ediyorum. Kendi telefonlarını verdi, “Gece gündüz arayabilirsiniz.” dedi. Bize de bir tümgeneral -zannedersem- bir de hâkim albayı muhatap tayin etti. Biz bir şey olduğu zaman -ve aynı zamanda da teftiş kurulu başkanlığını da muhatap olarak aldık- direkt arıyoruz ve çözüyoruz, birçok konuyu da çözdük. Mesela sendika bize müracaat etti, askeriyedeki sivil memurlar sendikası. Birçok müracaatı var da işler halledildikçe müracaat getiriyorlar, şikâyetle bulunuyorlar, hemen hemen çoğunu da çözdük. Mesela çözdüğümüz bir mesele neydi? İçtima. Askerde -hepimiz askerlik yaptık- içtima olur ama sivil memurlara da içtima yapıyorlar.

BAŞKAN - Bayanlar hariç, hepimiz derken bayanlar hariç.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Onlar da bizi gönderdiler ya.

Dedik ki: “İçtima olmaz. Yani askere yapabilirsiniz ancak sivil memurlara içtima olmaz. Bir kere onları görevinde alıkoymuyorsunuz, zaman israfı var.” Ve hemen kaldırdılar. Ona rağmen bazı yerlerde bazı subaylar işgüzarlık yaparak yine içtimaya devam ediyorlar, tekrar yazdığımızda Genelkurmay Başkanlığı emriyle bütün birliklere kesin talimat verildi.

Yine mesela görevde yükselme. Sivil memurlar yükselmiyor. Adam mühendis olarak giriyor, hiçbir şey olmuyor ama bir...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Emniyetten de geldi mi böyle bir şey? Emniyette de aynı sıkıntı var. Emniyetin içindekilerin de aynı sıkıntıları var. Başvuruları var mı yani?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Var var, ona da geleceğim.

Onu da hallettik, yönetmeliklerinde değişiklik yaptılar. Hanımefendinin, Sayın Milletvekilimizin ifade ettiği gibi Emniyet sivil memurlarının da o kadar şeyi var ki çünkü onlar bizim belki 5-6 defa ziyaretimize geldiler. Biz onların derneklerine, sendikalarına gittik, aktivitelerine katıldık, devamlı iletişim hâlindeyiz. Bizim siteye girerseniz orada fotoğraflarımız da var. Şimdi devamlı işlerinin çözüldüğünü de gördükçe bize geliyorlar. Onların da birçok konularını çözdük, bazılarını da çözmek üzereyiz ama rahatlıkla bize geliyorlar. Emekli derneklerinin de, Emniyetteki sivil emekli derneklerinin de olsun, Emniyetteki hâlihazırda görevde olan sivil memurların da çok büyük problemleri var, çözüyoruz.

Bir de personelden bize en fazla -bu biraz daha mobbinge de girebilir- geçici görevlendirmelerle ilgili şikâyetler geliyor. Mesela, bir tanesi, bir yerde, bu kurumdan geldi. Adamı bir yere görevlendiriyor, geçici görevli. İşte, biliyorsunuz, azami altı ay. Altı ay geçiyor, bir daha görevlendiriyor, bir daha görevlendiriyor. Yani, bunun bir sonu yok. Adam bize şikâyet ediyor: “Ya, ben miyim sadece? Bu kurumda benim gibi, benim pozisyonumda olan birçok insan var. Niye onlar

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 14

gitmiyor? Yani, ben ne yapacağım? Çocuğumu okula kayıt ettireceğim mi, ettirmeyeceğim mi? Evimi götüreceğim mi, götürmeyeceğim mi?" Ve karar verdik, kaldırdılar bunu. Ama bazı, başka bakanlıklarda oluyor, onlara da bu kararlarımızı gönderiyoruz, bunları da çözmeye çalışıyoruz.

Bilgi edinmeyle ilgili bize çok müracaat geliyor. Burada problemimiz var. Şimdi, vatandaş bir kurumdan, Bilgi Edinme Kanunu gereğince, bilgi istiyor, talep ediyor. Vermiyorlar. Biliyorsunuz, Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu var; on beş gün içerisinde oraya müracaat etmesi lazım ama onu kaçırıyor veya bilmiyor. Bize müracaat ediyor. Niye bize müracaat ediyor? Bizdeki müracaat süresi altı ay. Şimdi, geçen ki sunuşta Sayın Başkanın da ifade ettiği gibi, bütün müracaat yollarını bitirmesi lazım. Biz, bu sefer, Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna gönderiyoruz, diyoruz ki: "Bak, böyle bir şikâyet var. Vermemiş. Bunu değerlendirin." Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu başta, ilk yıllarda bizim bu taleplerimizi olumlu karşılıyordu; sonra, ne hikmetse -akılları başlarına mı geldi diyelim- dedi ki: "Sizin bize yazma hakkınız yok.", "Niye?", "Vatandaşın kendisi müracaat edecek.", "Siz kamu kuruluşu değil misiniz?" Bizim yasada ne diyor? "Kamunun her türlü eylem ve işlemleri..." diyor. Böyle bir ihtilafımız var, bunu da şikâyet olarak sizlere ifade ediyorum. Bu Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu bizim bu şeylerimize Kurul kararıyla ret cevabı veriyor. Bunu, ben şahsen, uygun bulmuyorum.

Bu konuda da bize çok şikâyet geliyor. Birçoğunu... Mesela para istiyorlar, belli bir...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - 15.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – 10 sayfasına kadar parasız; ondan sonrası da, Maliye Bakanlığının belirlediği bir şey üzerinden, paralı. Birçoğunu çözüyoruz ama çok başka, bazı absürt şeyler de geliyor, o zaman diyoruz ki: "Ücretini öde, verecekler." Böyle de bir şey var.

Şimdi, bazı şeyler var. Güncelleme yapılmıyor. Mesela, adam fi tarihinde bir suç işlemiş...

Hatta size başımdan geçen bir şeyi de anlatayım. Bir tarihte, İnsan Hakları Komisyonu Başkanırken İsveç'e gittim. Orada, bir vatandaş benimle görüşmek istediğini oradaki derneklere bildirmiş. "Görüşelim." dedim, geldi. Adam, böyle, bir klasör dolusu belgeyle geldi. Dedi ki: "Ben, 1977'de mi, 1978'de mi, İsveç'e kaçtım.", "Niye kaçtın?", "Türkiye Komünist Partisinin kurucusuydum. 141 ve 142'den dolayı aranıyordum. Hakkımda bir sürü davalar açıldı, kaçtım. Şimdi, ülkeme dönmek istiyorum ama dönemiyorum. Ülkemi özledim." Bana bir belge verdi, dedi ki: "Bak, ben burada bir iş adamıyım ve İsveç Hükûmeti bana madalya verdi; vergi rekortmeni sayıldım, madalya verdi. Ama ben ülkeme gelemiyorum. Başkaları üzerinden alışveriş yapıyorum." Şimdi, ben aldım dosyayı, inceledim. 141 ve 142'den aranıyor adam.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - O da kaldırılmış.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – 141 ve 142 kalkalı yirmi beş, otuz sene oldu ama adam hâlâ aranıyor. Yani, uğraşmadığım makam kalmadı -Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, şurası, burası, Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü- ve adamın bu şeyini bir yıla yakın bir zamanda anca kaldırabildim. Ortada olmayan maddeden... Şimdi, İçişleri diyor ki: "Bize Adalet Bakanlığı... Mahkeme kararı var, onu kaldırmadılar." Adalet Bakanlığı diyor ki: "Mahkeme kaldırmamış. Arşive kaldırılmış." En sonunda, adamın bütün şeyini temizledim --bunun gibi birkaç tane örnek var da bir tanesini şey yapıyorum- aradım adamı, dedim ki: "Tamam, bütün işler halledildi. Serbestçe ülkeneye gelebilirsin, anneni babanı ziyaret edebilirsin." Gaziantepliydi bu arkadaş, Mehmet Kelleci diye bir arkadaş. Dedi ki: "Nasıl güveneyim? Gelince havaalanında beni tutuklarlar." Dedim ki: "Benim cep telefonum sende var. Havaalanına indiğinde, gece gündüz beni ara. Ben derhâl geleceğim başına bir iş gelirse." Tabii, geldi, başına da hiçbir iş gelmedi. Bize ziyarete geldi, teşekkür etti.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 15

Şunu demek istiyorum: Bugün yine bir mevzu, bir şikâyet geldi, daha, sözlü olarak. Yani, sözün başında söyledim ya biraz, geçmişteki siyasi kimliğimizi... Şimdiki siyasi kimliğim yok, onu söyleyeyim yani. Arkadaşlar yanlış anlamasın.

BAŞKAN – Arkadaşlarımız sizi İnsan Hakları Komisyon Başkanlığınızdan da biliyor. Oradaki demokratik yaklaşımınızdan, tavrınızdan da medya, basın da tanıyor sizi.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Bugün, yine, adam turizm rehberi; yıllarca, yirmi otuz yıl turizm rehberliği yapmış, belgesi var. Şimdi diyorlarmış ki: “Sen geçmişte bir suç işlemişsin.” Ee? “Sana vermeyiz. Yasa böyle.” E kardeşim, kaldırılmış yani işte beş yıl geçtikten sonra kaldırmış adam. Elinde “Sabıka kaydı yoktur.” diye belgesi var ama bir belge daha var: Arşiv kaydı var. Aradım genel müdürü, dedim nasıl iş bu iş? Yani, adam... Bir kere, arşiv belgesi sabıka kaydı yerine geçmez. Adamın “Sabıka kaydı yoktur.” diye belgesi var. Kaldı ki yirmi, yirmi beş yıldır bu adam belge almış. Müktesebat diye bir şey var kardeşim. Halledeceğini söyledi. Yani, şikâyet yok, bana özel şikâyet etti. Vatandaş geldi, samimi olarak derdini anlattı.

Bunu niye anlattım? Şunun için anlattım: Güncelleme yok maalesef, bizde güncelleme yok. Böyle birçok şey var, hatta bir tavsiye kararı da verdik. Adalet Bakanlığı bu konuda bir çalışma yaptı. Bazı, birtakım eski şeyleri tamamen kaldırdı. Müspet gelişmeler oldu ama bazı bakanlıklar da ta gene geçmişe giderek bu şekilde engeller çıkarıyor. Biz de bunlarla mücadele ediyoruz. Ama bir tavsiye kararımız var, Adalet Bakanlığı buna uydu, onu ifade etmek istiyorum.

Bir de bazı şeyler var yani sürüncemede kalıyor. Burada, genellikle herhâlde avukat arkadaşlarımız yani hukukçu kimliği de olan, hanımefendi, siz, diğer arkadaşlar...

JÜLİDE SARIOĞLU (Ankara) – Ben sendikacıyım, hukukçu değilim. Hulusi Bey de herhâlde avukat değil, değil mi?

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Değilim.

BAŞKAN – 2 tane hukukçu var.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Evet, 2 tane hukukçu var.

BAŞKAN – Ama hukukçuların sayısının çok fazla olması da biraz sıkıntı bazen. Malumunuz, bir tabir vardır “İki hukukçunun olduğu yerde 3 tane farklı görüş çıkar.” diye.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Katılıyorum, katılıyorum.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Ben de hukukçu değilim Sayın Vekilim.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Şimdi, biliyorsunuz, bu boşanma davalarında velayet birinden birine veriliyor; anne veya babaya. İşte, kararda da “Şu, şu günlerde, şu dinî ve millî bayramlarda, senenin de şu, şu günlerinde görüşmeleri...” diye... Şimdi, diyelim ki babaya verildi velayet. Burada mağdur olan biraz bayanlar tabii. Şimdi, çocuğu almak için icraya koyuyor. Her seferinde harç yatırıyor. Ben avukatlığı bırakalı yirmi beş otuz sene olduğu için, kaç lira yatırılıyor bilmiyorum. Herhâlde bir 5-6 yüz liradan aşağı değil. Gidiyorlar, yok adam evinde veya kaçıyor. Bir daha yatırıyor. Bir türlü karar yerine getirilmediği gibi, artık aile için de çekilmez bir hâl alıyor. Biz bakanlıklara yazıyoruz, diyoruz ki: Ya, bunu halledin, bir şey yapın. Yani, niye icra dairelerinde teslim ediliyor da, zabıtayla gidiliyor, polisle gidiliyor, icra şeyiyle? Dünyanın masrafı. Bu, eşitlik içerisinde şey yapılsa, iki taraf da karşılasın bunu veyahut da her ilde aile müdürlükleri var, oraya teslim edilsin yani hiç masrafsız oraya getirsin. Getirmediği zaman da buna müeyyide konsun. İki yıldır bu konuda çalışma yapılıyor. Biz daha çalışmanın neticesini öğrenemedik. En sonunda dedik ki: Bu konuda biz bir tavsiye kararı yazalım, biraz da onları eleştirelim, bu ilgili bakanlıkları diye bir şeyimiz var. Bu konularla da...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – O çocuğun yaşadığı travma var Başkanım.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Tabii, icra memuruyla varıyorsunuz, işte, bir heyet, yanında bir polis, herhangi birkaç polis. Şimdi,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 16

çocuğun şeyini düşün. Yani, zorla alıyorsun, getirmiyor, kaçırıyor çocuğu. Bir de maddi boyutu da var. Yani bize şikâyet ediyor, diyor: “Çocuğumu görmek için kaç lira masraf ettim.” diyor. Atıyorum, Ankara'daysa eğer bu şey, İzmir'den çıkmış gelmiş bayan ama görememiş. Gitmiş, bir daha gelmiş, yine görememiş, her seferinde de masraf yatırmış. Biraz hantal da bazı şeylerimiz var.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) – Şimdi, söylediğiniz konuyla ilgili bir araştırma komisyonu Meclisimizde kuruldu, çalışmalarını yapıyor Mayıs ayına kadar. Bu konuyla ilgili de Serpil Hanım, bildiğim kadarıyla, gelip bilgi vermişti. O tavsiye kararını da inşallah ilettiğinizdir. Başkanımızla görüşüyoruz, en önemli konulardan birisi, bizlere de çok fazla mail gelen. Sosyal medyada yazdığımız her paylaşımın altında mutlaka bu konu dile getiriliyor, önemli.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Bu konuda bir hazırlık içerisindeyiz biz.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) – Aslında ortak bir çalışma, siz de Meclisle birlikte çalışan bir kurum olarak belki Komisyonla bu konuda daha yakın bir çalışma yapabilirsiniz, Mayıs'a kadar çünkü.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Tabii ki, memnuniyetle, çok memnun oluruz.

Bu arada, sadece askerle ilgili irtibat kurduğumuzu söyledim, biraz haksızlık olur diğer şeylere. Mesela, askeriyeyle böyle iyi bir diyalog içerisindeyiz. Biz gidiyoruz, onlar geliyor, devamlı bir şeyde...

Hatta bir misal daha vereceğim yani şey yapmak için. Geçen haftalarda, işte, on beş gün evvel Selânik'teki bir toplantıya katılmak için bilgilerimizin güncellenmesi gerekiyordu, bu göçmenlerle ilgili, Suriyeli mültecilerle ilgili. Sahil Güvenlik Komutanlığını aradım. On dakika sonra tümgeneral döndü, komutan, telefonla güncel bilgiyi verdi, dedi ki: “Ne kadar yerindesin?” Bir saat yerindeyim dedim. Bir albay ile bir binbaşığı gönderdi, bana çok kapsamlı bir doküman getirdiler. Böyle, hem bir özet, hem de bütün grafiklerle beraber. Ama -ben isim söylemeyeceğim- başka birimleri aradım, daha hâlâ onlardan bilgi alacağım, on beş gün geçti. Biz konuştuk orada.

Bu arada tabii ki Göç İdaresiyle de iyi bir iletişim içerisindeyiz. Onlar da bir muhatap tayin ettiler. Bir bilgi istediğim zaman, anında hemen maille telefonuma gönderiyorlar. Keza, AFAD aynı şekilde.

Cezaevleri.. Cezaevleri Genel Müdürlüğü bizi özellikle davet ediyor: “Gelin, inceleyin yani bir eksiğimiz, hatamız varsa söyleyin, biz de memnun oluruz ama yaptığımız iyi şeyleri de görün.” diyorlar. Ki yaptıkları iyi şeyler de mesela bu işyurtları meselesine çok önem veriyoruz. Gördüm, hayran kaldım. Niğde ilimizde, 2014 yılında işyurtlarından elde edilen kâr 6 trilyondur eski parayla ve her şey üretiyor. Ben hayran kaldım. Diğer yerlere de Kırşehir, Kırıkkale, Nevşehir, Aksaray, hepsini inceledik, gidiyoruz. İşte, Sincan'a gittik. Yani zaman zaman her tarafa gidiyorum, gideceğim bundan sonra da. Onlarla da iyi bir diyalogumuz var. Huzurunuzda, Cezaevi ve Adalet Bakanlığı yetkililerine de teşekkür ediyorum. Onlarla da iyi bir iletişim kurduk. Muhataplarımız belli. Aradığımız zaman her türlü bilgi ve belgeyi telefonla dahi bize veriyorlar ama bazı kurumlar da bilgi saklıyorlar, onu da ifade edeyim. Bilgiye ulaşamıyoruz, kendilerine de ulaşamadığımız oluyor. Bizim eskiden kalan bir siyasi kimliğimizden dolayı ulaşıyoruz ama uzman arkadaşlarımız ulaşamadıklarını bize şikâyeten söylüyorlar. Bunu da bilgilerinize sunmak isterim.

Süreyi aşıyorum herhâlde.

BAŞKAN – Arkadaşlarımızın belki öğrenmek istedikleri ya da...

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Tabii, sorular varsa biz her zaman hazırız. Diğer bilgiler zaten sunuşta, evvelsi hafta sunulmuştu. Raporda da zaten birçok bilginiz var ama her zaman için, herhangi bir bilgi talep edilirse emrinizdeyiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Estağfurullah. Ben size teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 17

Şimdi, önümüzdeki hafta sizin bir talebiniz vardı. Salı günü, zannediyorum, Başdenetçimiz, herhâlde, Tören Salonu'nda... Çarşamba mı bu?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Çarşamba günü, çarşamba günü.

BAŞKAN – 16'sı salıya geliyor sanki. Ben öyle mi gördüm.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Çarşamba günü İspanyollarla bir...

BAŞKAN – Çarşambada bir problem yok değil mi? Sizin hangi gün...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – 16'sına rastlamıyor mu?

BAŞKAN – 16'sı çarşamba yani bir davetiye var. Benim kanaatime göre de yani katılmamız uygun olur, orada bilgi ediniriz eğer bir sunum filan olacaksa. Kokteyl midir bu?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Yok, şimdi, kapanış. İki yıllık bir "Twinning" Projemiz vardı, İspanyol ve Fransızlarla Avrupa Birliği projesi, onu aldılar ve bitiş, kapanış, devamında da kokteyl var. İşte, Avrupa Birliği delegasyonu, Fransız ve İspanyol ombudsmanı, Fransız yetkililer, büyükelçi ve Meclis Başkanımız konuşmacı olarak yani kapanış şeyi.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Toplantımızla çakışıyordu da onun için oraya gidelim ama toplantıyı başka bir tarihe alalım.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Tabii.

BAŞKAN – Çarşamba günü saat on ikiye alsak bu bitecek mi? On ikiye kadar bitmez.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Biter, biter.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Öyle olursa çok iyi olur -Sayın Cumhurbaşkanımızın da o gün bir programı var- benim açımdan, Ankara Milletvekili olarak.

BAŞKAN – Kaçta?

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – On, on buçuk.

BAŞKAN – On ikiye alırsak sizin işiniz de görölüyor mu?

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Evet.

BAŞKAN – Tamam, on iki uygun mudur? Onu öyle belirleyelim.

Bir de sizin fikrinizi alalım. Önümüzdeki salı günü de bir toplantı yapacağız. Bu, kararlara -kararlarınıza daha doğrusu- uymayan kurumlardan bazılarını çağıralım istiyoruz. Geçen sene, herhâlde, beş kurum çağırılmış bu arada. Sizin öneriniz olur mu, arkadaşlarımızın tavsiyesi olur mu?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – O, yazılı olarak zannederseniz Genel Sekreterliğimize bildirilmişti, arkadaşlar da geldi. Size hangi kuruluşlar olduğunu ilettiler Genel Sekreterlik.

BAŞKAN – Bir de Şenal Hanım'ın bir tavsiyesi vardı. Genel Kurulda mı konuştuk, burada mı?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Konuşmuştuk, evet.

BAŞKAN – Neydi öneriniz?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Şöyle bir şey söylemiştim: Kuruma başvuruda bulunmuş, fakat başvurusu reddedilmiş olan 1 veya 2 kişiyi dinleyelim: Kendisinin ruh hâli nedir, hangi konularda nasıl bir eksiklik yaptığının farkında mıdır? Bir de böyle birini dinlemek yararlı olabilir, kurum veya kişi.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – O zaman biz mi tespit edelim, siz mi tespit edersiniz?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Sizin önereceğiniz... Biz bilemeyiz onu çünkü, sizde vardır.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – O zaman bugün size, Sayın Başkana...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – İyi anlatabildim herhâlde, değil mi yani?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Tabii, tabii.

BAŞKAN – Talebi reddedilen...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – 1 kişiyi dinleyelim diye...

BAŞKAN – 1 veya 2 kişi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 18

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Ankara’dan olsun o zaman, tamam, onun biz ismini ve... O kişiyle de hangi saat...

BAŞKAN – Salı günü saat 15.30.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – 15.30’da burada hazır bulunmak üzere, burada hazır olmak üzere...

BAŞKAN – Bize bildirilirse biz de burada arkadaşlarımız...

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Tamam, siz bildirin. Biz size isim bildirelim, telefonunu bildirelim; siz bildirin o zaman. Bizim bildirmemiz uygun olmaz belki.

BAŞKAN – Var mı sualleriniz?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Bir iki şey soracağım çok zaman almadan.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Belki atlamış da olabilirim, raporu dikkatle okumaya çalıştım ama biraz da geride kaldı.

Bu yasada şöyle bir hakkı da var Kamu Denetçiliği Kurumunun: İnsan hakları kurumlarıyla birlikte kampanyalar düzenlemek. Bu tür bir kampanya düzenleme imkânı oldu mu bu süreç içinde.

Hepsini sorayım, bir iki soru soracağım.

Diğeri; “Üç aylık istişare toplantıları yapılır insan hakları kurumlarıyla ve aynı zamanda kamu kurumlarıyla.” diyor Bu toplantılar yapılabilir mi, yapılabiliyor mu?

Ayrıca, koruma altına alınan bu kişilerin bulundukları yerlerin ziyareti konusunda aslında pek çok örnek verdiniz. Hani “Cezaevlerine gidiyoruz, emniyete gidiyoruz. Emniyetteki arkadaşlar bize brifing verdiler.” diye de böyle anlattınız. Mesela, onların brifing vermesi yerine, örneğin gözaltı merkezlerini, örneğin tutuklama, tutma merkezlerini veya karakolları habersiz inceleme olanaklarınız oldu mu? Çünkü, asıl incelemenin böyle verimli olacağını düşünüyorum. Bu tür şeyler yapabildiniz mi? Hiç habersiz gidip, gittiğinizde kendi kimliğinizi tanıttığınızda, oraları izleme olanağı oldu mu? Cezaevleri de öyle. Ben de eski İnsan Hakları Danışma Kurulu nedeniyle ve avukatlık nedeniyle cezaevlerine sık gittiğimden deneyimim şu: Bizim gideceğimiz bildirildiği zaman her şey sütliman hâle geliyor, çok düzgün hâle geliyor, hep olumlu şeyler görüyoruz. Oysa olumsuzları da görmeliyiz ki onların düzeltilmesi için bir çaba harcayabilmeliyiz. Bu da yapıldı mı veya bunun yapılması yararlı olur mu?

Son sorum, bu belki daha sonra sorulacak bir şey ama: Bana bütçe çok yetersiz gibi geliyor ve geçen yıldan bu yıla bütçede çok önemli bir değişme de olmamış. Dört aylık bir bütçe var elimizdeki raporda, benim gördüğüm. Yani artık ne yapılabilir bilmiyorum ama bunun çok daha fazla etkin olabilmesi için çok yeterli bir bütçe de olması gerekiyor çünkü hem uluslararası ilişkiler kuruyorsunuz hem siz gidip gidiyorsunuz. Oysa burada daha çok personel giderleri falan görünüyor. Oysa eylem ve etkinlik giderlerinin sanki daha yukarıda tutulması gerekir gibi düşünüyorum. Bunları soru veya paylaşım...

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Teşekkür ediyorum.

Sondan başlayayım isterseniz. Bütçenin yeterli olup olmadığını, harcamayı biz denetçiler yapmadığımız için bilmiyoruz yani işin doğrusu. Onu Sayın Başkan biliyor, bütün sorumlu o. O konuda bir şey söylemeyeceğim.

Cezaevleri ziyaretleri habersiz diye... Ben size katılıyorum ancak Sayın Başkan diyor ki: “Yok, olmaz, biz anca izin alarak gideriz.” diyor. Aramızda böyle bir anlaşmazlık da var yani. Ben de diyorum: “İzne gerek yok.” Ama şunu yapıyoruz gittiğimizde: Biz mahkûmlarla özel görüşüyoruz. Mahkûmlar gerçekten de samimi olarak her şeyi özel anlatıyorlar bize. Yani onu ifade edeyim, biz sadece gidip de orada gördüğümüz şeyle değil, onun dışında, mahkûmlarla özel görüşüyoruz, birçok mahkûmlar ve onlar her şeyi de söylüyorlar serbestçe; zaten adam her şeyini kaybetmiş, korkacağı bir şey de yok; korkanlar da var ama anlatıyorlar. Biz açık

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 19

yüreklilikle cezaevi idaresinin “Bak, şöyle şöyle birtakım usulsüzlükler, uygun olmayan davranışlar sergiliyorsunuz.” diye dikkatlerini çekiyoruz veya burada gelip yetkililere anlatıyoruz. Onu ifade edeyim.

Brifingde de... Brifing tabii başka şeyi çağrıştırıyor. Bunu “brifing” değil de biz “bilgilendirme” olarak yani nasıl çalışıyorlar, ne yapıyorlar, bir olay karşısındaki davranışları neye göre oluyor, hangi yasaya göre, kim talimat veriyor, kim emir veriyor, nasıl gözaltına alıyorlar? Bütün bu konular... Bilgilendirme, yoksa brifinge ben de karşıyım, başka şeyler çağrıştırıyor, onu kabul etmiyoruz.

İstişare toplantıları yasada yok ama biz...

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Yasada yok.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Yasada var. Hatta maddeyi de söyleyeyim size.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – İnsan Hakları Kurumunda mı?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – 14’üncü madde, üç ayda bir istişare toplantıları...

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – 6328 mi efendim?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Kamu Denetçiliği Yasası, 14’üncü madde istişareyle ilgili.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Yani biz devamlı arkadaşlarla görüşüyoruz.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – “Düzenli istişareler” başlığı...

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – 6328, kaç efendim? 14 mü?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – 14 evet, 6332.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Yanlış o. O İnsan Hakları Kurumunun Sayın Vekilim.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Çok özür dilerim.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Ama Sayın Milletvekilim, şunu ifade edeyim: Biz İnsan Hakları Kurumuyla da olsun, başta da ifade ettiğim, diğer sivil toplum örgütleriyle de olsun... Bütün arkadaşlarımız katılıyor. Ben şahsen onlarca toplantısına katıldım, merkezlerini ziyaret ettim. Arkadaşlarımız keza öyle. Yani o konuda bir problemimiz yok, gayet iyi bir iletişim içerisindeyiz, iyi bir diyalog içerisindeyiz.

BAŞKAN – Jülide Hanım’ın da bir suali olacak.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Teşekkür ediyorum vermiş olduğunuz bilgiler için.

Sorun çözme odaklı bir bakış açısı olduğunu anladım, gördüm. Sadece şeyi merak ettim, telefonla gelen, ikili ilişkilerle çözülen hızlı, pratik olması açısından; bunlar kayıtlara giriyor değil mi? Bu süreç içerisinde bir hafıza da oluşması açısından önemli olduğunu düşünüyorum. Belki bu da bürokratik yeni bir işlem anlamına gelebilir ama bunlar normal prosedür olarak da sürece dâhil ediliyor herhâlde değil mi?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Tabii, zaten, teşekkür ediyor. Mesela biz karar verilmesine yer olmadığı kararları veriyoruz; raporda kaç tane olduğu belli. Orada vatandaş diyor ki: “Konum çözüldü, size çok teşekkür ediyorum.” O, dosyada kayıtlarda var.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Nasıl bir sonuç çıktı, emsal olabilir sonra.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Ayrıca, bazen mail gönderiyor, teşekkür mektubu gönderiyor. Onlar da kayıtlarda var sitemizde ama özellikle “Çok teşekkür ederim, konu çözüldü.” diye bize telefonla teşekkür ettikleri de oluyor veya özel görüştüğümüzde çok teşekkür ediyorlar. Tabii onlar kayıtlarda yok yani her şeyi kayda da girmiyoruz.

BAŞKAN – Aslolan, herhâlde onu sordu Jülide Hanım, onları kayda alabiliyor muyuz?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Açıyorsunuz mesela teşekkür ediyorsunuz yani ben onu kayda almak veya...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 20

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Yok yok, onu değil, gelen sıkıntılar, başvurular, o başvuruların sonuçlarıyla ilgili... Resmî kanallardan belki gelmedi, telefonla geldi size, özel gelmiş olabilir. Bunlar da kayıtlara giriyor mu anlamında...

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Ben telefonla olanı kayda girmiyorum, ben de teşekkür ediyorum ama arkadaşlar belki o konuda...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Sonra gelecek aynı, benzer tarzda başvurularda belki o ilerleyiş bir emsal ve yöntem oluşturabilir.

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Sayın Milletvekilim, bu sizin dediğiniz daha çok... Şikâyet yapan kişi daha sonra şikâyetten vazgeçtiğine dair dosyaya dilekçe yazıyor. Onu özellikle söyleyeyim ben. O giriyor kayda eğer onu kastediyorsanız. “Benim problemim ilgili kişiyle karşılıklı konuşma sayesinde çözüldü. Ben şikâyetimden vazgeçiyorum.” diye tekrar bir dilekçe gönderiyor bize. Bu da dosyaya giriyor zaten şu an, eğer onu söylemek istiyorsanız.

Yalnız, ben bir şeyi daha söyleyeyim Sayın Başkanım, ben mesela, bizzat kendim, bazı valilere ve kaymakamlara teşekkür yazısı yazdım. Ombudsmanlık kurumunu Türkiye tanımıyor ama bu arkadaşlarımız eğitimlerini Avrupa’da yaptıkları için -çoğu da İngiltere’de görüyor bu eğitimi tabii- onlar daha çok tanıyorlar ombudsmanlık nedir, ne değildir diye. Bizim bir telefonumuzla yerine giden kaymakamlar var, bunu da özellikle belirtmek istedim ben. Yerinde görüp, bizim adımıza gidip, orada inceleyip ve problemi çözen kaymakamlar, valiler var. Ben onlara bizzat kendi el yazımıyla teşekkür yazıları yazdım. Bunlar kayıtlara giriyor, dosyalarında var yani.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Burada yazan rakamların belki de çok daha üzerinde bir iş halledilmiş oluyor.

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Tabii tabii.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – İşte kurumun performansını da tam ölçme açısından ben bunların olmasının önemli olacağını düşünüyorum.

Son sorum Serpil Hanım’a olacak. Kaç kadın başvurusu var onu merak ettim. Burada birim olarak yer almış. Sayı olarak, en çok hangi kesim ya da yaş grubu olarak da en çok hangi yaş grubundan başvuru, genel olarak, alınıyor?

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Aslında biz kadın ve çocuk hakları olarak istatistikliyoruz. İstatistikliyorduk daha doğrusu ama şu anda ayırdık, bundan sonra kadın ayrı, çocuk ayrı verileri oluşturacağız. Ama çok cüzi, çok düşük, bu sene 103’lere falan ulaştı ama bu toplam rakam yani çocuk da içinde, dâhil. Kadın olarak ayırabiliriz ama çok çok düşük rakamlar diyebilirim size. Yani o alanda aslında belki daha çok hakikaten kurumun tanıtılmaya ihtiyacı var. Ama şöyle bir şey de var tabii: “Kadın hakları” başlığında yer almıyor ama Sayın Denetçim mesela bir örnek verdi, çok güzel bir örnek, evinde dul kalmış bayanın yaşadığı bir şey... Bu bire bir “kadın hakları” başlığına girmiyor ama aslında yine de bir bayan vatandaşın, dul bir bayanın sıkıntısına çözüm oluşturulmuş oluyor.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Genel olarak bence bütün başvurularda yaş grubuna göre ve cinsiyete göre ayırmanın olması gerektiğini düşünüyorum, ki sonraki dönemlerde bu görünürlüğü, farkındalığı artırmak için hedef kitleyi doğru olarak belirleme açısından önemli. Ben istatistiğe inanan bir insan olarak...

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Olabilir tabii, evet, bu da kayda değer.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Raporlarda çok düşük. Elimizde çok az sayı var.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Evet, düşük.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Yani mesela 7 gibi, 4 gibi falan. Bu neden öyle? Yani niye bu kadar düşük?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Sayın Milletvekilim, şöyle bir şey var: Kadın haklarıyla ilgili belki o şekilde düşüktür ama mesela kadınların da diğer arkadaşlarıma, hepimize de müracaatları var. Yani bana birçok müracaat var kadınlardan gelen, kadınlarımızdan gelen müracaatlar ama o, o rakama girmiyor. Genel, insan haklarına giriyor, güvenlik güçlerine giriyor...

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Belediyeyi şikâyet ediyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 21

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Belediyeye giriyor. Yoksa, kadınlarımızdan da yoğun şikâyetler var yani onu ifade edeyim.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Kadının insan haklarını kastediyoruz ama. Yani kadının insan haklarıyla ilgili, onu kastediyoruz değil mi doğrudan veya farklı...

JÜLİDE SARIOĞLU (Ankara) – Evet, genel olarak. Kaç kadının yani Serpil Hanım daha takip ediyordur diye seçtim soru sorarken ama genel olarak...

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Yani şöyle: “Kadın hakları” başlığı çok az ama Sayın Denetçim doğru söyledi, bizim konularımız çakışabiliyor bazen. Biz de şöyle bir çalışmaya karar verdik: Gelen konunun ağırlıklı alanı neresiyse o denetçiye gitsin. Dolayısıyla Sayın Denetçim Abdullah Cengiz Makas’la çok çakışabiliyor çünkü kadınların doğum borçlanması, emeklilik, sigorta kayıtları aslında çok yoğun alanlar ya da Sayın Denetçim söyledi, siz de dediniz, mesela boşanmayla ilgili yaşanan süreçlerdeki... O erkek de kadın da olabiliyor ama yani başka alanlarla kesişince diğer alana gidiyor. Ama kurumsal olarak şunu yapabiliriz: Gelen kaç tane kadın? Öyle bir veriyi oluşturabiliriz. O anlamda bir veri çıkarmadık ama çıkarabiliriz.

BAŞKAN – Öyle bir istatistik çıkarabilirsiniz.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Tabii tabii, çıkarılabilir.

JÜLİDE SARIOĞLU (Ankara) – Yani uluslararası arenada da bunun ölçüm kriterleri içerisinde bildiğim kadarıyla var. Sorular geldiği zaman doğru bilgi verebilmek açısından...

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Tabii tabii, o yapılabilir. Yani sadece kadın hakları alanına giren çok az gibi gözüküyor ama dediğim gibi, diğer konularla...

JÜLİDE SARIOĞLU (Ankara) – Tek kadın da değil, genç de yani yaş gruplarına göre de şey yapılabilir.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Evet evet, mesela 18 yaş altıyla ilgili farklı bir uygulama yapıyoruz ama kadın olarak ayırmadık; yapabiliriz.

Teşekkür ederim.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Onu da yapalım, öneriniz için teşekkür ediyoruz.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Galiba talep, başvuranın kadın olması meselesi değil çünkü farklı farklı alanlardan farklı kadın arkadaşlar mülkiyet hakkıyla ilgili başvurur, toplantı ve örgütlenme özgürlüğüyle varsayalım; doğrudan doğruya kadının insan hakları açısından... Orada mesela aile ve kadın sorunları karışabilir gerçekten çünkü onlar aynı başlık altında aslında. Yani amaç “Kaç kadın başvurdu?”dan ziyade kadının insan hakları alanında...

JÜLİDE SARIOĞLU (Ankara) – Şöyle bir tablo görmek isteriz yani bir rapor yazıldığında kadınlar... Mülkiyet hakkı mesela en çok hangi alanda, çalışma hayatıyla ilgili konu... Yani bir tasnif olursa, yaşanan sorunların da hangi alanlarda yoğunlaştığını belki görebiliriz. Sadece kadın için de değil, gençler açısından, daha...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Var aslında öyle bir başlıkları raporda.

JÜLİDE SARIOĞLU (Ankara) – Ama cinsiyet ve yaş ayrımı yok, başvuru sayısı var.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ayrılmış değil.

BAŞKAN – Hulusi Bey’e de bir söz verelim mi?

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Ben demin Jülide Hanım’ın gündeme getirdiği konudan devam etmek istiyorum.

Sizlere resmî başvurular, telefon, vesaire geldi, bir de bire bir görüşmeler de geliyor ve büyük mesainizi aslında buna harcıyorsunuz, ancak bu kayıtlara girmiyor. Bunun kayıtlara girmemesi, bir, kurumun performansının düşük görünmesine sebep oluyor; ikincisi, en önemli husus olan arşivleme ve bir hafıza oluşturmaya engel oluyor. Oysa hepimizin bildiği gibi, çok rahatlıkla her biriniz bu tür çalışmalarınızı raporlayabilir, resen ya da bir başka kodla da bunu bir başka çeşit başvuru olarak alabilirsiniz. Eğer böyle alabilirsek hem kurumumuzun performansının gerçek

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 22

boyutu ortaya çıkar hem de sorun alanlarını da daha net görmemizi sağlar. Öbür türlü, resmî girişler üzerinden yapılacak istatistikler bizim için yanıltıcı sonuçlara da ulaşabilir. Dolayısıyla, hem de bu arada emeğinizin de ortaya çıkmış olmasına faydası olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Ama Sayın Milletvekilim, burada şöyle bir zorluk var: Gelen vatandaşa “Yahu sen hele bir dilekçe ver.” dediğimiz zaman, o çok...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Doğrudan kendimiz, resen de yapabiliriz. Şöyle biri başvurdu...

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Olabilir.

BAŞKAN – Evet, sorular da bittiğine göre...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ben çok soruyorum ama bir şey var izin verirsiniz.

BAŞKAN – Estağfurullah.

Buyurun.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Hepimizin saptadığı bir gerçeklik var: Bu kurum henüz yeterince tanınmıyor. Tanınırlığı da bizim hepimizin ortak hedefi değil mi?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Tabii.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Daha önce de ifade etmeye çalıştım çünkü insan haklarının korunması konusunda kurumsal bir alan burası. Bu konuda önerileriniz var mı? Yani ne yapılmalı? Kurumun daha iyi tanınması konusunda yapılması gereken ne gibi görevler var? Belki bu, bu toplantının konusu değil ama bu konuda da bir yol ve yön göstermeye ihtiyacımız var zannediyorum. Gerekiyorsa yasada biraz daha açılıma ya da uygulamada bütün alanlara, bütün politik alanlara, kurumsal alanlara, bu kamu denetçiliğini... “Ders kitaplarına girdi.” dediniz, güzel bir haber o gerçekten. Bu ders kitaplarından önce -4’üncü sınıfta girmiş- ta kreşte bile anlatılabilir. “Nereden? Anneme gider sorarım, müdüre gider sorarım, kamu denetçisine...” Kulağında kalan bir kavram olur. Buralara kadar indirerek anlatmak... “Genel eğitim” dediğimiz ya da “içselleştirme” diye ifade ettiğimiz, “bilinç yaratma” diye ifade ettiğimiz -şimdi öylesine söylüyorum- başka daha etkin yollar olabilir elbette. Bunlar için de düşünmemiz gerekiyor veya öneriler varsa onları uygulamak gerekiyor ya da belki bizim insan hakları kurumlarından daha çok ortak çalışma... Çünkü onlar çok daha bilinir, görünür durumdalar. Tabanın daha çok ilgilendiği alanlar... Bu tür şeylerin yapmanın gerekli olduğu gibi bir düşüncem var. Size esas olarak soruyorum, konunun içinde olduğunuz için. Ne yapılabilir?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Teşekkür ediyorum.

Doğrudur tabii ki.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Özür dilerim, sözünüzü kestim.

Televizyon programları mesela. “Bu ay kamu denetçiliğine neler geldi?” Değil mi, hani o böyle birçok özel alandan, televizyondan veya devlet televizyonundan böyle bir saat alınabilir, sizler orada konuşursunuz, örnekleri anlatırsınız, insanlar duyar, isim verilmeden elbette ki yani öyle bir teşhir olamadan ama kurumun tanınırlığı, bilinirliği daha yaygın hâle gelebilir.

Teşekkür ederim.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Ben de teşekkür ediyorum hassasiyetinizden dolayı. Gerçekten birçok şeyler de yapılabilir, dediğiniz gibi okullarda, birtakım kurumlarda. Yalnız, bu geçen ki sunumda da ifade edildi, resen inceleme yetkisi olmaması en büyük eksiklik. Birçok şeye el koyamıyoruz yani orada bir sıkıntımız var, bu televizyon programları, işte, birtakım, İnternet’ten falan, Twitter’dan falan... Orada da bir sıkıntımız var, pek söylemek de istemiyordum ama Sayın Başdenetçiyle aramızda bir sıkıntı var yani “Ben ne emredersem onu yaparsınız.” diyor. Nitekim, mesela, ben gazetede benim bir kararım çıktığından dolayı hemen tekzip göndermiş, “Denetçinin böyle bir hakkı yok.” diye. Burada var gazete, tekzip metni de. Şimdi, böyle bir şey olmaz yani, bu mantıkla kurum da

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 23

tanıtılmaz. Ben söylemek istemiyordum, söyleyecek çok şeyler var da. Anlamışınızdır...

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum verdiğiniz bilgiler için.

Siyasi veya ideolojik sebeplerle bazen insanlarımız ya da yetkililerimiz ya da bir kurumu temsil görevi verdiğimiz arkadaşlar çabuk oraya adapte oluyor ya da o makamı veya o yetkiyi fazlasıyla özümsemeye gayret ediyor. Hatta, bazen durumdan vazifeler de çıkarabiliyor. Sayın Başdenetçinin geçen günkü bir şeyinde zannediyorum sizler de vardınız. Doğrusunu isterseniz bir hukukçuya da yakıştırmamıştım. Bir hukukçunun –kendisi burada olmadığı için bunlara girmeyeceğim ama- daha özen göstermesi gerekir. Bazen kamu kurumlarımızı temsil eden kamu görevlileri kendilerine verilen görevi yasanın dışında da birtakım, işte devleti koruma kollama aşırı içgüdüleriyle ya da kendi birtakım paranoyalarıyla güçlendirmeye kalkıyor, o zaman da vatandaş bu işten zarar görüyor. Bu hassasiyetinizden dolayı size teşekkür ediyoruz. Âcizane bir hukukçu olarak söyleyeceğim, hukuka ve kanuna bağlı kalmak kaydıyla, gerek kurumlardan gerekse kuruma bağlı özel hukuk tüzel kişilerinden de size zaman zaman yaşadığınız sorunları –geçen ifade etmiştiniz- bu minvalde size zorluk çıkaran birkaç kurumu biz doğrusunu isterseniz burada misafir etmek, ağırlamak isteriz. Bunlardan biri zannediyorum Bilgi Edinme... Değil mi?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Ziraat Bankası.

Ziraat Bankası “Beni denetleyemezsiniz.” diyor. “Benden bir şey soramazsınız.” diyor.

BAŞKAN – Onları da inşallah biz davet edelim. Onlar açısından da varsa bir mahzurlu yön onları da dinlemiş ve yasal olarak alınması gereken tedbirler varsa en azından biz de komisyon olarak ilgili kurumlara, bakanlıklara belki bunu yazarız. Yasadan kaynaklı bir zorlukları varsa onu da hafifletmeye, katkı sunmaya çalışırız en azından. Sizin de daha verimli, daha faydalı çalışmanızın yollarını birlikte araştırmış oluruz. Başdenetçinin sınırsız böyle bir yetkisi var mı kuruluştan ya da kanundan kaynaklı yoksa görevlendirme yetkisinden mi kaynaklanıyor, bir de onu öğrenmek isteriz yani yasal bir şey mi var? Heyet olarak mı karar alınır?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Efendim, sordunuz madem söyleyeyim. Özür dileyerek tabii, kurum şeylerini burada tartışmak pek uygun olmaz ama bazı şeyleri de açıkça konuşmak gerekiyor. Bizim kanunumuzda 6328 sayılı Kanun’un 6’ncı maddesinde “Başdenetçilik; Başdenetçi ve denetçilerden oluşur.” diyor. Ama bizim Başdenetçi arkadaşımız diyor ki: “Hayır, buranın tek hâkimi benim. Ben ne dersem o olur. Sizin hiçbir söz söyleme yetkiniz, hakkınız yok. Benim verdiğim emirleri yerine getirirsiniz.” 8’inci madde ne diyor, bakarsak: Tek başlarına karar verir, diyor. Daha önceki tasarılarda kurul olarak karar verilmesi öngörülüyordu ancak Avrupa Birliği Ombudsmanlığı ve Avrupa Konseyi dedi ki: “Olmaz. Çünkü ombudsman tarafsız olmak ve bağımsız olmak zorundadır. Böyle olmaz.” Onun için, tek başına bir 8’inci madde kondu. Yani heyet olarak karar verme şeyinden vazgeçildi; tek başına karar verir, diyor. 12’nci maddede ise, baktığınız zaman, diyor ki: Hiçbir kurum, kuruluş, kişi, makam, mevki, neyse -aynı Anayasa’nın 138’ini maddesinde geçen- talimat, emir veremez. Şimdi, Sayın Başdenetçimiz diyor ki: 7’nci maddede kararları denetçiler sunar. Doğru, sunacağınız çünkü kurumun temsili, harcamaları, personel şeyi Başdenetçiye ait. Artı, bizi görevlendirme de Başdenetçinin görevi. Yani bana ne görev verirse ben onu yapmak zorundayım. Görev değil iş bölümü. Ama onu ben yaptığım zaman, burada örnekleri var, tabii ben burada şey yapmak istemedim. Karar veriyoruz, diyelim ki ben bir öneri sundum, bunu kime vereceğim, gereğini kim yerine getirecek? Başdenetçiye sunuyorum. Başdenetçi bunu kendi inceliyor, bir heyet kurmuş. Yetkisi yok. 8’inci madde ne oluyor? Askıya alınıyor. Ve burada kendisi benim kararımı değiştiriyor, “Ret.” diyor mesela veya başka şekilde değiştiriyor. Burada örnekleri de var, getirdim. Bizim imzamızı şey yapıyor, kendi imzasıyla gönderiyor. Bizim hiçbir kararda imzamız gözükmez. Gözükmesin, tamam, onun imzası olsun. Biz şan, şöhret şeyinde de değiliz. Ancak, hiç değilse benim önerimi de bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 24

özetlesin. Tek bir cümle. Bazen de, işte, burada bir örnek getirdim size, sanki biz hiç yokuz. Ben tavsiye önerisinde bulunmuşum, "Ret." demiş, "İncelenemezlik." demiş. Hiç değilse, ben şu kadar emek vermişim. 2 sayfaya sığdırmış. Bir kelime de de ki: "İşte, bu görev taksiminde Sayın Elkatmış'ın veya, işte, diğer arkadaşların önerisi şu yöndedir ancak tarafımdan -böyle bir hakkı yok da, diyelim ki var- uygun görülmemiştir." Hiç, yokuz biz. İşte, buyur. Bu kadar ben karar yazmışım... Ya, bir kelime bari, ismimiz geçsin. Okuyan insan da... Çünkü biz inceliyoruz, vatandaşla biz muhatap oluyoruz.

BAŞKAN – Yani bir muhalefet şerhi anlamında...

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – O dahi yok. Tabii, o da. Yani hiç değilse... Çünkü vatandaşla biz muhatap oluyoruz. Şimdi, vatandaş, şu kararı alacak, diyecek ki: "Burada denetçi falan arkadaş bu işle ilgileniyordu, o karar vermemiş. Kim vermiş?" Veya işte, bu da aynen uymuş -ben kendimle ilgili olan şeyi söylüyorum, arkadaşlar da aynı sıkıntıyı şey yapıyor. Burada dile getirmek istemiyorduk- bizim ismimiz yok, tavsiye kararını Sayın Başdenetçi veriyor. Benim emeğim ne oldu? Hiç değilse benim kararımı bir özetle. Biz yokuz.

BAŞKAN – 8'inci maddeyi o zaman...

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Yani bizim şeyimiz...

Ve bir yere gideceğimiz zaman... Bak, işte, mesela, söyleyeyim: Ben bir cezaevine gidecektim, şikâyetler vardı, Kırıkkale Cezaevine. "Gidemezsın." Niye? "İzin alacağız." Ne demek "İzin alacağız."? O yazacak. Gaziantep'te Suriyelilerin kaldığı göçmen merkezlerini ziyaret edecektim -kendisi burada var, hepsi laf değil, hepsi belgeli- izin vermedi. Ondan sonra başka bir şey oldu, İspanya ombudsmanı geleceği için bir merkezi ziyaret etme arzusu doğdu "Gidelim, beraber gidelim.", ben de "Gitmiyorum." dedim, gitmedim. Şimdi, basın geliyor, diyor ki: "Ya, şu konuda ne oldu?" Diyoruz ki: "Böyle bir şey oldu, karar verdik." Basın da yazıyor, hemen tekzip gönderiyor. Burada var tekzip metinleri de. Tekzip ediyor.

BAŞKAN – "Kurumu Başdenetçi temsil eder." diye kanununuzda hüküm var mı?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Var da ama nasıl temsil? Biz ona sunacağız. Tabii ki, para onda, harcama onda, temsil onda. Bizim sunduğumuz kararı -bana göre, benim anladığım- o bir üst yazıyla gereği için ilgili makama gönderecek ama diyor ki: "Hayır, siz bana sunarsınız. Ben ister onu kabul ederim ister etmem. O benim bileceğim bir şey." Anlaşmazlığımız burada. Bizimle ilgili bir şey olduğu zaman tekzip ediyor. İşte, buyur, gazetede tekzipleri: "Denetçinin böyle bir yetkisi yok." Şimdi, var mı, yok mu? Yani ben basına hiçbir beyanat vermeyeceğim mi? Nasıl tanıyacaklar bizi? İşte, tanınırlığımızın eksikliği de buradan kaynaklanıyor. Bizim kendi içimizde birtakım sorunlarımız var, bunu da inşallah siz açıklığa kavuşturursunuz, çözersiniz.

BAŞKAN – İnşallah.

Genel Kurulun açılma saati geliyor. Abdullah Cengiz Bey'in bir söz talebi vardı...

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Ben kurumlarla ilgili, yazılı olarak size ileticeğiz ama Ziraat Bankası özellikle... Bankacılık sektöründe ilk başlarda sorun yaşamıyorduk ama daha sonra Ziraat Bankasının özellikle -bilgi ve belge göndermiyor- kurumumuza karşı tutumu... Ben ilgili sayın bakandan soruşturma için yazılı... Çünkü kanunumuzda "Otuz gün içerisinde bilgi, belgeleri gönderir kurumlar, idareler." diyor. Eğer göndermezse ilgili merciden soruşturma talep eder ilgili kamu denetçisi, kurum. Ben şey istedim, böyle bir ihtilaf da var. Aslında ihtilaf yok, kanun çok açık, 3'üncü maddesi. "İdare" kavramı, "idare" tanımı içerisine çok net olarak Ziraat Bankası zaten giriyor. Buna ilişkin, özellikle Ziraat Bankasının Komisyonumuza çağırılmasını özellikle arz ederim.

BAŞKAN – İnşallah.

Mesela İş Bankasından da aynı belgeyi isteyebiliyor musunuz?

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Evet, efendim.

Özel bankalarla da şeyimiz var. Orada, tabii, çok hassas davranıyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 25

BAŞKAN – Ya da kamu olmasın diye...

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Evet, kamu hizmeti veren özel hukuk tüzel kişileri, idare kavramımızda, İYUK'tan ayrı olarak... 6328 sayılı Kanun'da çok net olarak "idare" kavramı, İYUK'taki "idare" kavramından daha geniş tanımlanmış. Kamu hizmeti veren özel hukuk tüzel kişileri de "idare" kavramı içerisinde yer alıyor. Dolayısıyla idareler hep İYUK'a atıfta bulunarak "idari işlem", "idare" diye ona atıfta bulunuyorlar, oysa bizim kanunumuzdaki "idare" tanımı daha geniş tanımlanmış ve kamu hizmeti veren özel hukuk tüzel kişileri de bizim "idare" kavramımız içerisine giriyor. Hem tavsiye kararı vermesi hem de vatandaşlara, kitlelere karşı tek başına kamu gücü kullanarak işlem tesis etmesi açısından bankaların şikâyetlerini almamız gerektiği kanaatindeyiz.

BAŞKAN – Orhan Bey...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Bu kamu bankasından bir noktada serzeniştiniz oldu. Pekâlâ özel bankalarda bu hassasiyet gösteriliyor mu? Ben avukatlık mesleğimde pek böyle bir hassasiyet gösterildiği gibi bir izlenim edinmedim özel bankalarda.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Efendim, özel bankalar için başında, ilk aylarda çok hassaslardı ama daha sonra Ziraat Bankasının bu tutumu bütün bankalara yayılmaya başladı maalesef yani ama Halk Bankasını burada özellikle vurgulamak isterim. Başından beri "idare" tanımı içerisine Halk Bankasıyla çok uyumlu bir çalışmamız var ancak Ziraat Bankasının bu tutumu maalesef diğer özel bankalara da yansıyor ve onlar da olumsuz geri dönüşler yapmaya başladılar. Ben bankacılıkla ilgili özel bir rapor hazırlığı içerisindeyim aslında, bu konuyu özellikle gündeme getirmek için. Kendilerinin kamu idaresi olmadığını vurguluyor Ziraat Bankası. Oysa yani gerekçeleri de çok zayıf. Kanun çok net olarak ortaya koyuyor. Hem kamu hizmeti veren özel hukuk tüzel kişileri hem de sermayesi yüzde 50'nin üzerinde olan bütün kurumlar "idare" tanımımıza giriyor.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Bir hususu daha arz etmek istiyorum, zaman kısaldı ama Başkanım.

Geçenki yapmış olduğumuz konuşmada, toplantıda da bir husus benim dikkatimi çekti. Sayın Elkatmış'ın da şimdi, en son yapmış olduğu ifadede kamu idareleri üzerinde resen bir araştırma yetkisi noktasında ısrarlı bir talebiniz var herhâlde. Pekâlâ, böyle bir sonuç, böyle bir durum karşısında kurumunuz idareler üzerinde bir vesayet organı gibi bir görüntü arz etmeyecek midir? Kendiliğinizden gidip bir işlem yapacaksınız, denetim yapacaksınız yani bu, kurumun kuruluş amacına da aykırı değil midir?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ - Burada şu var tabii: Toplumu ilgilendiren bir konuysa, yoksa her seferinde gidip de yani böyle canımız istediğinde...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Ama kurum o baskıyı her zaman hissetmeyecek midir?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ - Ama yani kamuoyunun şikâyetçi olduğu veya kamuoyunu ilgilendiren, bütün kamuoyunun zarar gördüğü bir şeyde de gidip incelememiz lazım. Tabii, bu biraz anlayış meselesi.

ORHAN KIRCALI (Samsun) - Tabii, yani evet, onu demek istiyorum.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Yani, yoksa burada tabii ki mantık önemli.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Yani, oradaki o durum yasaya geldiği zaman aykırı bir şekilde kullanılması, bu sefer...

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Maalesef, işte, kullanan da oluyor.

BAŞKAN – Yani, hakkın suistimaline sebebiyet vermeyecek midir?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Maalesef, olabilir de yani bu korkuyla da şey yaparsak o zaman denetim de olmaz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 26

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Ama zaten takdir buyurursunuz ki vesayet organlarından yeterince çekiyoruz, bir de tekrar kendi elimizle yeni bir vesayet organı üretmenin de, oluşturma'nın da bir anlamı yok.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Neyse dört yılda bir seçim şeyi var, o zaman seçersiniz.

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Şimdi, Sayın Başkanım, ben burada bir şey söyleyebilir miyim sayın milletvekilimize?

Şimdi, “1 tane kamu denetçisi seçilsin, o diğerlerini seçsin.” diyen bir bakış da var, onu da söyleyeyim ben size. “Meclis 1 tane kamu denetçisi seçsin, aynı zaman da o başdenetçi olsun, o diğerlerini seçsin.” diyen bir bakış da var. Eğer bu şekilde bakarsanız, bir de bu resen incelemeyi verirsiniz artık... Ben size o konuda katılıyorum ama Avrupa ülkelerinin bütün ombudsmanlarının çoğunda resen inceleme var Sayın Milletvekilim.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) – Türkiye, Avrupa değil ama.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS - Ama tabii, bizim kanunumuzda özel rapor var.

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Özel rapor var bizde.

ORHAN KIRCALI (Samsun) - Yani, şimdi, o bazı konulara girmeyelim, son güncel konulara da biraz daha o noktada hassas davranmakta fayda var.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Anlayış tabii.

ORHAN KIRCALI (Samsun) - Tabii, anlayış ama bu anlayışı da değerlendirmek gerekiyor.

BAŞKAN – “Doğrudan demokrasi” mi diyorlar onun adına Zekeriya Bey?

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Öyle diyorlar.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS - Resen inceleme olmazsa olmaz bir şey değil efendim, şikâyet de bağlı da çalışılabilir yani olmazsa olmaz bir şey değil.

BAŞKAN – Resen incelemeyi -anladığım kadarıyla- toplumun genel bir kesimini ilgilendiren konularla alakalı istiyorsunuz.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Tabii, yani zaten özel rapor hazırlama yetkisi var Sayın Başkanım.

BAŞKAN – “Olmasın.” dedik ama bizim arkadaşlarımızın da haklı endişeleri var. Durumdan vazife çıkarmaya müsait bir yapımız var, özellikle de kamu erkini kullanan bazı güçlerde. Böyle bir endişeyi de makul göreceğinizi, anlayacağınızı düşünüyorum. Yani, bir orta yolu bulacağız. O kültürü de tanıştırmak, vatandaşla buluşturmak da bizim görevimiz. Zamanla alışacağız düşe kalka inşallah.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Benim şahsen şikâyetim yok.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Başkanım, orada bireysel araştırma yetkisinden daha ziyade sayın vekilimizin de ısrarlı bir şekilde belirttiği gibi kurumun tanıtımını gerçekleştirmek daha önemli.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Kesinlikle.

ORHAN KIRCALI (Samsun) - Yani, oraya şikâyet başvurularının kolaylaştırılması, sağlanması, halkımıza bunun tanıtılması bence resen araştırma yetkisini elde etmekten daha önemli bir husus olduğu inancı içerisindeyim.

BAŞKAN – Son bir şey, biz artık kapatıyoruz ama bir yasa teklifi geçen gün sanki hazırlığı gibi bir şeyler duyuyorum. Böyle bir hazırlık...

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Benim haberim yok, bizimle görüşülmedi. Kimler hazırladı, ne getiriyor şahsen benim haberim yok, arkadaşların da olduğunu zannetmiyorum çünkü konuşulmadı. İşte, bizim şikâyetimiz de bu yani bizim adımız denetçi ama Sayın Başdenetçi bizi denetçi olarak kabul etmiyor, sıradan bir memur olarak kabul ediyor. Ben de şikâyetimi size söylüyorum.

BAŞKAN – Bizim yargıçlarımızda maalesef böyle bir, bilirsiniz, yargıçlar avukatları da şeyden kabul etmezlerdi.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Sayın Elkatmış, siz kuruma bir başvurun.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Yok, hepimiz ama kurumdayız.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Bir dilekçe yazın.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Karma Alt Kom.

Tarih : 9/3/2016

Saat :

Kayıt: Dilekçe

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 27

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Bizi seçen olarak size şikâyetimizi arz ediyoruz.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyoruz, ayaklarınıza sağlık.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Biz de çok teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Toplantıyı kapatacağız.

Bir sonraki toplantı 15 Mart Salı günü 15.30’da inşallah. Yazılı olarak da arkadaşlarımız sizlere duyuracaklar.

Çarşamba günkü toplantımızı da kendi aramızda kararlaştırmıştık, onu da on ikiye ertelemiş olduk.

Evet, bugünkü toplantıyı kapatıyorum, bir sonraki toplantıda görüşmek ümidiyle hepinize hayırlı günler diliyorum.

Kapanma Saati: 14.05